

HRVATSKI VOJNIK

Broj 27. Godina II. 1. travnja 2005. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 500003

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SEK 12,00 • DKK 17,00 • SEK 17,00 • ST 12,00

Škola stranih jezika "Katarina Zrinska"

Znanje stranog jezika
- ne više samo prednost, nego i nužnost

BREST

Podmornica potopila ribaricu?

Potonuće francuske ribarice Bugaled Breizh, koje se dogodilo 15. siječnja prošle godine u blizini engleske obale, vjerojatno je izazvala podmornica, kažu dvojica neovisnih eksperata, koje su angažirale obitelji petorice poginulih ribara.

Jedan od autora navodi da "se ništa ne može točno dokazati i da izvješće ne optužuje nikoga osobno", ali u izvješću se navodi da je podmornica zahvatila ribarsku mrežu i povukla brod na dno.

U području nesreće u to se vrijeme nalazila nizozemska podmornica Dolfin, koja je i pokušala pomoći posadi, no njezin zapovjednik tvrdi da podmornica nije odgovorna za nesreću, čemu se pridružuje i francusko ministarstvo obrane. S tom procjenom složio se i službeni istražitelj, koji je imao pristup spisima o svim okolnostima nesreće, kao i o kretanju podmornice.

NEW DELHI

Potpuna obnova zrakoplovstva

Indijska vlada zadužila je svoje ministarstvo obrane da započne pregovore s Katarom u svezi s kupnjom dvanaest zrakoplova francuske proizvodnje Mirage 2000. od Katara. Također je odobrena kupnja 11 zrakoplova Dornier. Nešto ranije ove godine s potkontinenta su objavljene namjere o kupnji 126 zrakoplova u sljedećih 15 godina, a potencijalne letjelice su rусki MiG-29K, francuski Dassault Mirage-2005/5, švedski Saab Gripen i američki Lockheed Martin F-16 i F-18.

HO ŠI MIN

Trideset godina poslije...

Fregata USS Gary 29. ožujka postala je tek drugo američko ratno plovilo koje je pristalo u luku Ho Ši Min (bivši Saigon) od kraja Vijetnamskog rata. Posjet broda i njegovih 224 člana posade dio je nastojanja da se u odnosima između dvije zemlje dođe do potpunog povjerenja. Prvi sličan posjet Ho Ši Minu ostvarila je fregata USS Vandegrift (potkraj 2003.). Inače, za otprilike mjesec dana Vijetnamci će proslaviti 30. obljetnicu pada Saigona i pobjede nad tadašnjim režimom.

LONDON

Maršal na čelu britanskih OS

Novi načelnik Glavnog stožera Ujedinjenog Kraljevstva od svibnja 2006. bit će zrakoplovni maršal Sir Jock Stirrup, priopćeno je iz ureda ministra obrane. Časnik s najvišim činom u kraljevskim oružanim snagama na toj će dužnosti zamjeniti generala Michaela Walkera, koji ju je preuzeo u svibnju 2003. "Velika je čast biti imenovan za načelnika stožera. Muškarci i žene koji pripadaju oružanim snagama danas, nastavljaju demonstrirati svoju profesionalnost, vještine, predanost i hrabrost koja je bila njihova značajka svih ovih godina. Njihova služba svojoj zemlji nešto je na što svi moramo biti ponosni, pa je golema privilegija voditi ih"- prve su maršalove riječi nakon objavljenog priopćenja.

DJAKARTA

Povratak Indonezije

Usrpnju će SAD i Indonezija provesti svoju prvu zajedničku mornaričku vježbu u posljednje četiri godine. Razlog tom postu bio je embargo koji su Amerikanci nametnuli Azijcima zbog situacije u Istočnom Timoru. Kriza je sada stabilizirana, pa je Indonezija vraćena u program CARAT, koji se odnosi na vojnu suradnju SAD-a i pacifičkih zemalja (Bruneja, Malezije, Filipina, Singapura, Tajlanda), a pokrenut je još 1995. U najavljenoj vježbi sudjelovat će 1500 pripadnika mornarica obiju zemalja.

ZRAČNA BAZA WRIGHT-PATTERSON

Posljednji F-16

Američki brigadni general Jeff Riemer imao je čast upravljati posljednjim avionom F-16 koji je tvrtka Lockheed Martin isporučila američkom ratnom zrakoplovstvu. Riemer je bio direktor programa razvoja tog zrakoplova nakon što je bio sklopljen prvi ugovor između tvornice i zrakoplovstva. Prva isporuka obavljena je još 1978. godine, a ukupno ih je za domaće tržište bilo 2231. Proizvodnja zrakoplova F-16 ipak se nastavlja, samo što će ubuduće biti isporučivani američkim koaliciskim partnerima.

TJEDNIK MINISTARSTVA OBRANE

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@moph.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@moph.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@moph.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@moph.hr)Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@moph.hr), Domagoj Vlahović

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić,

Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,

Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@moph.hr)

Prijevod: Jasenka Pešek

Tajništvo redakcije: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Preplata:Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-110-1321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje. Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>E-mail: hrvojnik@moph.hr
Naklada: 6000 primjerakaU članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

Škola stranih jezika "Katarina Zrinska"

U desetogodišnjem razdoblju kroz različite tečajeve izobrazbu je prošlo 3500 polaznika, od kojih su mnogi, na žalost, napustili sustav. Ukupni resursi Škole su 63 djelatnika, no oni trenutačno nisu dostatni za zadovoljenje potreba obrambenog sustava RH

Strana 4

Razgovor - pukovnik Ivan Ivković, časnik za obuku u Odjelu za mirovne operacije UN-a

Osnovna svrha Radionice je proizvesti standardizirani modul obuke koji bi se rabilo u ostalim zemljama članicama UN-a, koje šalju svoje časnike u mirovne operacije. Središte MVO je prepoznano kao jedan od važnih partnera, posebice u ovoj regiji, za daljnji razvoj i implementaciju standarda potrebnih za sudjelovanje u mirovnim operacijama, čemu u prilog govori i činjenica kako se radionica održava upravo u Hrvatskoj

Strana 12

Kontrola malog i lako oružja

Malo i lako oružje nesumnjivo je najveći izvor opasnosti danas. Broj ljudi koji godišnje stradaju od malog i lako oružja zastrašujući je, a još je veća zarada ilegalnih trgovaca i krijućara oružja

Strana 21

Borbeni helikopter Rooivalk

Ovaj borbeni helikopter najnovije generacije žilav je, opasan, okretan i svestran borac, baš kao i Afrika

Strana 22

Naslovnicu snimio Dubravko KOVAC

Škola stranih jezika "Katarina Zrinska"

profesor Đemal Kadrić,
ravnatelj Škole

- u desetogodišnjem razdoblju izobrazbu u ŠSJ prošlo 3500 polaznika
- ukupni resursi škole ne zadovoljavaju potrebe OSRH
- novi koncept izobrazbe engleskog jezika utemeljen je na STANAG-u 6001
- centar za samoučenje uz Zagreb trebao bi se uskoro otvoriti i u Splitu i Osijeku

Znanje stranog jezika

- ne više samo prednost, nego i nužnost

Milenka PERVAN STIPIĆ,
snimio Tomislav BRANDT

U desetogodišnjem razdoblju kroz različite tečajeve izobrazbu je prošlo 3500 polaznika, od kojih su mnogi, na žalost, napustili sustav. Ukupni resursi Škole su 63 djevatnika, no oni trenutno nisu dostačni za zadovoljenje potreba obrambenog sustava RH

Na globalnoj se razini u današnjoj zajednici razgovara na 2700 jezika. Ovisno o regiji, neki jezici imaju veću ili manju uporabnu zastupljenost, a zbog tradicionalnih veza i naslijeda u nekim su zemljama neki jezici prisutniji od drugih. Od danas najzastupljenijih uporabnih jezika, kao što su engleski, francuski, njemački, talijanski i dr., sa sigurnošću se može reći da je jedini planetarni jezik engleski. Njime se danas koristi oko milijardu ljudi, poslovni je jezik mnogih multinacionalnih kompanija te ima najbogatiji vokabular - oko 500 000 riječi, dok, primjerice, njemački ima 185 000, francuski 100 000, itd. Bez obzira na to o kojem je jeziku riječ, zajedničko im je funkcionalno raslojavanje koje se imenuje kao književnoumetnički stil, novinarski, administrativno-pravni ili, pak, jezični izričaj s naglašenim vojnim vokabularom. Iako u Hrvatskoj još uvijek ne postoji никакva znanstvena literatura koja bi se bavila vojnim vokabularom hrvatskoga jezika, za prepostaviti je da će se u bliskoj budućnosti pojaviti kakav jezični uradak na spomenuto temu, i to baš s mjesta na kojem se danas u OS-u izučavaju strani jezici, s naglaskom na vojni vokabular. Riječ je o Školi stranih jezika "Katarina Zrinska", smještenoj na HVU-u, čije se ispostave nalaze još u Splitu i Osijeku.

Na nedavnoj svečanosti povodom obilježavanja 10-godišnjice rada Škole, o njoj su se mogle čuti samo lijepe riječi, a da je

to jedna od najboljih ustrojstvenih jedinica OS-a izjavio je i ministar obrane Berislav Rončević. Povodom te obljetnice razgovarali smo s prof. Đemalom Kadrićem, ravnateljem Škole, o tome kako funkcionira te koje su njezine sadašnje zadaće, imajući na umu aktualnu činjenicu da se RH, članica PfP-a, strateški opredijelila za NATO savez, a uz to je i kandidat za EU. U sklopu tog opredjeljenja zacrtani su i partnerski ciljevi RH kao prvi koraci u usklađivanju s NATO standardima. Tako partnerski cilj pod oznakom PG 0355, kaže prof. Kadrić, jasno navodi izobrazbu stranog jezika kao prioritetu zadaću na putu k NATO-u. Jer u izgradnji moderne vojske znanje jezika nije više samo prednost, nego i nužnost. Glavni nositelj u osvremenjivanju te zadaće za hrvatske oružane snage je ŠSJ "Katarina Zrinska". Uz nju postoji još i izobrazba u civilnim školama stranih jezika uz participaciju od 50 %, kao i izobrazba putem međunarodne vojne suradnje u drugim zemljama.

Školu pohađalo 3500 polaznika

Letimican pogled na povjesnicu ŠSJ "Katarina Zrinska" pokazuje da je u desetogodišnjem razdoblju kroz različite tečajeve izobrazbu prošlo 3500 polaznika, od kojih su mnogi, na žalost, napustili sustav. Ukupni resursi Škole su 63 djevatnika, kaže prof. Kadrić, i trenutno nisu dostačni za zadovoljenje potreba obrambenog sustava RH. Od samog po-

Broj polaznika koji su pohađali ŠSJ od 1995. do 2004.

Godina	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	UKUPNO
Jezik										
engleski	165	297	106	348	336	349	286	168	177	2232
njemački	31	80	48	95	67	92	99	80	70	662
francuski	12	24	11	35	19	24	38	28	48	239
talijanski	1	-	-	48	32	31	42	20	14	188
španjolski	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
ruski	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
UKUPNO	212	401	165	526	454	496	465	296	309	3324

U 1995. godini održavala se nastava za Zapovjedno-stožernu školu i prema posebnim potrebama

četka pomoć ŠSJ-u pružao je američki IMET program, a danas PEP projekt, a putem bilaterarne suradnje Njemačka, Austrija te Francuska. U samim je počecima izobrazba u Školi bila klasičnim načinom, polazeći od nultog znanja polaznika, pa su se tako razine znanja odredivale prema ACL stupnjevima, što je britanski normativ u znanju jezika utemeljen na jeziku u civilstvu. No, nove zadaće i zahtjevi obrambenog sustava, nastavlja prof. Kadrić, zahtjevali su uvođenje određenih promjena u sustav izobrazbe stranih jezika. Potkraj 2003. predstavnici Veleposlanstva Velike Britanije, zajedno s MORH-om, obišli su ustrojbine cjeline OS-a kako bi analizirali učenje engleskog jezika. Zaključak te revizije bio je naputak da treba napraviti takav sustav u izobrazbi jezika koji će biti usmjerен k vojnoj struci i mirovnim operacijama, dakle takav sustav koji će biti sljedno završan. I tu smo mi nastupili, kaže prof. Kadrić. Imajući na umu kako je PC C 0355 jedan od važnih uvjeta za članstvo u NATO, ŠSJ je usvojila novi koncept učenja engleskog jezika, čije su osobine: usmjerenost na STANAG (2222, 3333), kontinuirano učenje, zajednički napor (učenje u ŠSJ plus samoučenje), fleksibilnost te podređenost polaznicima.

Za ostvarenje svog strateškog cilja osposobljavanja osoblja OS RH-a i MORH-a za uspješnu komunikaciju na stranim jezicima, a time i funkcioniranje u modernom obrambenom sustavu u međunarodnom okruženju, ŠSJ je izradila niz tečajeva, kao i model učenja engleskog jezika te, kao najnovije, na modelu učenja toga jezika ponudila i učenje njemačkog, francuskog i talijanskog jezika.

Naime, prema tom novom modelu umjesto dotadašnjeg modela sa 6 stupnjeva uveden je model sa 3 stupnja, razine 1 (dva mjeseca izobrazbe), razine 2 (dva mjeseca) i razine 3 (tri mjeseca izobrazbe)

nakon čega slijedi nadgradnja kroz tečaj strateškog engleskog (jedan mjesec). Treba znati da je uvjet za temeljni tečaj prve razine 40 % ALCTA - civilnog znanja jezika, a za ostale razine taj postotak raste.

Tečaj za mirovne operacije namijenjen je hrvatskim vojnim policajcima koji se spremaju za mirovne misije, a u tom tečaju oni uče kako razgovarati u određenim situacijama koje ih tamo čekaju, primjerice - komunikacija na nadzornim točkama, pisanje izvješća, itd. U tom dvomjesečnom tečaju četiri sata dnevno provode na nastavi uz dva sata samoučenja.

Tečaj CRO-2 namijenjen je stožernim časnicima. U sklopu NATO-a i PfP programa, kaže prof. Kadrić, na izobrazbu nam dolaze i časnici iz drugih zemalja: Bugarske, Estonije, Finske, Makedonije te SiCG-a. Jedan od ciljeva je i da "u hrvatsku ŠSJ dolaze strani časnici i na tečajeve Level 1, Level 2 i Level 3". Osim međunarodne suradnje u izobrazbi jezika, u Školi postoji i međuministarска suradnja, konkretnije tri polaznika iz MUP-a, kandidati za mirovne misije, pohađaju dvomjesečni tečaj.

Tečaj za instruktore, i to samo engleskog jezika, odvija se povremeno. Ti in-

Novi koncept izobrazbe

engleskog jezika utemeljen
je na STANAG-u 6001.

STANAG (standardizirani

sporazum), još 1976.

potpisalo je nekoliko članica
NATO saveza. Prema njemu,
jezične sposobnosti podijelje-
ne su u 5 stupnjeva.

STANAG test mjeri ukupno

jezično umijeće svakog
kandidata (slušanje, govor,
čitanje i pisanje), a rezultati
su neovisni o rezultatima

postignutim na tečaju u

Školi stranih jezika

struktori nakon toga provode nastavu, i to za potpune početnike, ali zasad samo u Varaždinu za pripadnike 1. korpusa HKoV-a.

Individualna nastava s modelom jedan nastavnik dva polaznika ujedno je i najbolji oblik izobrazbe, ali on traži takve resurse da se rjeđe provodi, i to samo za najviše časničke činove.

Ostali specijalistički dvotjedni tečajevi provode se zajedno sa Središtem za međunarodne vojne operacije u Rakitju (tečajevi za radiooperatere, za logističare, za vojne promatrače).

Nakon završenih triju razina u engleskom jeziku slijedi i nadgradnja preko tečaja strateškog engleskog. To je napredni tečaj vojno-stručnog nazivlja namijenjen najvišim časnicima OS-a, koji se pripremaju za obnašanje visokih funkcija pri UN-u i NATO-u.

Bitno je istaknuti, navodi prof. Kadrić, da između svih tih razina učenja ne bi smjelo proći više od šest mjeseci, jednostavno zato što se gradivo zaboravlja.

Znanje jezika prema STANAG-u

Novi koncept izobrazbe engleskog jezika utemeljen je na STANAG-u 6001. STANAG (standardizirani sporazum), još 1976. potpisalo je nekoliko članica NATO saveza. Prema njemu, jezične sposobnosti podijeljene su u 5 stupnjeva. Tako bi, primjerice, najbolji znalci engleskog jezika iz drugih država mogli doći do 4. stupnja, dok je 5. stupanj samo za izvorne govornike, koji su uz to i izvrsno obrazovani. STANAG test mjeri ukupno jezično umijeće svakog kandidata (slušanje, govor, čitanje i pisanje), a rezultati su neovisni o rezultatima postignutim na tečaju u Školi stranih jezika. Potreba za testiranjem po STANAG-u pojavila se i u Hrvatskoj nakon njezinog ulaska u Partnerstvo za mir i nakon što je primila listu partnerskih ciljeva. Hrvatski STANAG-tim za testiranje službeno je počeo s radom još 2002. i smješten je u ŠSJ-u. Čine ga tročlani tim profesorica (Helga Kraljik, Tamara Kramarić i Marijana Vučić-Pećnik) za koje je PEP projekt Britanskog savjeta finansirao školovanje na svjetski pri-

znatom sveučilištu u Lancesteru u Velikoj Britaniji.

Testiranje po STANAG-u održava se dva puta godišnje a na STANAG-test poziva Personalna služba samo one kandidate koji su predviđeni za obnašanje određene dužnosti na međunarodnoj vojnoj razini. STANAG-test je i uvjet za prijam u službu za neko visokopozicionirano mjesto.

Trenutačno za njemački jezik postoji hrvatski STANAG samo za prvu razinu. Tečaj 1. razine (nema ocjene iz pisanja) obuhvaća govor, slušanje i čitanje. Kandidat se testira kod nas, kaže prof. Kadrić, tako što u povjerenstvu bude i netko iz njemačkog jezičnog instituta koji je i dao licencu za tu razinu. Za STANAG 2 treba ići u Njemačku.

Stručni tim u ŠSJ-u je model izobrazbe engleskog jezika ponudio i za ostale jezike - njemački, francuski i talijanski, iako zasad francuski i talijanski imaju razinu od 1 do 6 i ta četveromjesečna izobrazba je za početnike. Već je rečeno kako za učenje engleskog jezika treba predznanje koje se testira u Školi, tek nakon što kandidat početnik prođe neki tečaj stranog jezika u civilnim

jezika u pravcu u kojem želi ići. U Centru korisnici imaju pristup radnim listovima, zadacima iz područja gramatike, čitanja, pisanja, izgovora. Tu su i materijali s vojnom tematičkom, STANAG testovi za vježbu, vojni časopisi i drugo. Centar je opremljen TV-om, video i DVD opremom, te računalima s Internetom.

Iako je u Školu ove godine primljeno 14 djelatnika, i to najviše za engleski jezik, prof. Kadrić kaže kako je i to pre malo da bi mogli odgovoriti današnjim potrebama u OS-u. Kad je riječ o profesorima koji izvode nastavu, treba reći da su to danas najbolji stručnjaci za strani jezik u Hrvatskoj. Zašto? Zato što ti predavači neprestano idu u inozemstvo na jezično usavršavanje koje se provodi u obliku dvotjednih tečajeva. Teme na tim tečajevima su primjerice: Kako se provodi vojni jezik na taktičkoj razini, Kako napraviti

TEČAJEVI - ENGLESKI

Intenzivni tečaj - Level 1, Level 2

i Level 3 prema STANAG-u 6001

Tečaj za mirovne operacije (VP)

CRO - 2

Tečaj za instruktore

Individualna nastava

Tečaj za radiooperatere

Tečaj za logističare

Temeljni tečaj za vojne promatrače

školama. Kandidati koje ustrojbena jedinica pošalje u neku školu stranih jezika participiraju u troškovima 50%, a ostalo plaća OS.

Centar za samoučenje stranog jezika zasad postoji samo u Zagrebu, a ubrzo se, prema riječima prof. Kadrića, otvara i u Splitu i Osijeku. Laboratorij za samoučenje jezika omogućuje pojedincu da sam preuzme odgovornost za učenje i usmjeri učenje

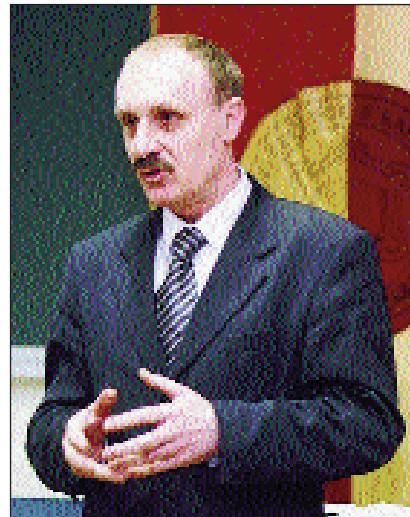
materijale za predavanje i drugo.

Misao profesora Đemala Kadrića kako u stvaranju modernih OS-a i ŠSJ mora djelovati na tržišnim načelima prepoznana je već u praksi, a činjenica kako se za nekoliko dana očekuje i tribina na kojoj će biti predstavljeno sadašnje stanje u OS-u glede učenja stranih jezika, kao i planovi za budućnost, pokazuje kako je izobrazba na visokoj razini u OSRH. ■

Izaslanstvo MORH-a na konferenciji SEECP-a

Izaslanstvo Ministarstva obrane, predvođeno državnim tajnikom Matom Rabotegom, na poziv ministra nacionalne obrane Rumunjske Teodora Atanasiua, nazočilo je 29. ožujka Konferencijsi ministara obrane SEECP-a (Proces suradnje u jugoistočnoj Europi).

SEECP je nastao 1996. godine na inicijativu Bugarske, koja je tada organizirala sastanak ministara obrane i vanjskih poslova, na kojem su položene osnove novog foruma za suradnju zemalja jugoistočne Europe. Kasnije je naziv "Balkanska inicijativa" preimenovan u SEECP (South-East European Cooperation Proces). Inicijativa se smatra sljednicom procesa suradnje na području balkanske regije, koju je inicirao Nicolae Titulescu između dva svjetska rata, a koja je realizirana usvajanjem dokumenta Pact of Balkan Agreement 1934. godine i koja je nastavila svoje djelovanje nakon II. svj. rata u formi konferencija ministara vanjskih poslova iz Albanije, Grčke, Jugoslavije, Rumunjske i Turske. Posebna značajka SEECP-a jest da je riječ o procesu koji je nastao na poticaj samih država regije, a ne na temelju inicijativa međunarodne zajednice. U tom smislu SEECP se nastoji profilirati kao autentični proces suradnje na jugo-

Snimio D. KIRIN

■ Državni tajnik MORH-a Mate Raboteg bio je na čelu hrvatskog izaslanstva koje je sudjelovalo na konferenciji

toku Europe, čija će važnost biti dugotrajnija od Pakta o stabilnosti, SECI-a ili Procesa stabilizacije i pri-druživanja EU za države regije.

Izvorni ciljevi regionalne suradnje u sklopu SEECP-a odnose se na jačanje sigurnosne i političke suradnje, intenziviranje gospodarskih odnosa te suradnju na području ljudske dimen-zije, demokracije, pravosuđa i borbe protiv ilegalnih aktivnosti. U političkom smislu namjera je SEECP-a da se jačanjem dobrosusjedskih odnosa, probrazbom regije u područje mira i

stabilnosti, omogući približavanje čla-nica procesa evropskim i euroatlant-skim strukturama. U posljedne vrije-me SEECP se sve više pokušava pro-filirati i kroz neka područja konkretne suradnje.

Regionalni dijalog koji se odvija kroz sastanke SEECP-a unaprijedio je tijekom proteklih godina i bilateralne odnose članica. Kao forum političkog dijaloga i konzultacija, SEECP je važan instrument za promiciju intere-sa zemalja članica za pristupanje eu-ropskim i euroatlantskim političkim i ekonomskim strukturama.

Na sastanku ministara vanjskih poslova SEECP-a, 22. listopada 2004. u Bukureštu, predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader potpisao je Povelju o do-brosusjedskim odnosima, stabilnosti, sigurnosti i suradnji u jugoistočnoj Europi, čime je RH formalno postala punopravna sudionica procesa.

Tema nevedene dvodnevne konfe-rencije ministara obrane SEECP održane 30. i 31. ožujka bila je vojna konverzija, a o tome je održano niz stručnih rasprava, kao što su "Pre-zentacija osnovnih komponenti kon-verzije u JI Europi", "Regionalna suradnja u vojnoj konverziji u JI Euro-pi" i sl., priopćeno je iz Službe za od-nose s javnošću i informiranje MORH-a.

Veleposlanik Ruske Federacije u MORH-u

Ministar obrane Berislav Rončević 25. ožujka primio je u posjet veleposlanika Ruske Federacije Nj.E. Mihaila Konarovskog.

Tijekom razgovora istaknuta je dobra suradnja Ruske Federacije i RH na obrambenom planu. Najviše riječi bilo je o vojnotehničkoj suradnji u sklopu koje je osobito spomenuta moguća isporuka zrakoplova za protupožaru-ru zaštitu Beriev BE-200 ČS, kojima bi RH bio podmi-ren dio kliničkog duga u iznosu od oko 65 milijuna dolara. Veleposlanik Konarovski istaknuo je kako je Ruska Federacija spremna sudjelovati u modernizaciji postojeće opreme oružanih snaga RH, pogotovo one u sastavu HRZ-a i PZO-a.

OJI

Snimio T. BRANDT

Jadransko-jonska inicijativa

U svojim temeljima, Jadransko-jonska inicijativa još je jedan doprinos intenziviranju suradnje u regiji. Počiva na ideji kako se međunarodne krize ne mogu riješiti nasi-ljem, već je suradnja ključ za uklanjanje postojećih i sprječavanje novih sukoba

Priredio Dražen JONJIĆ

Rješavanje kriza pregovorima i uzajamnom suradnjom, izbjegavajući nasilje, te pronalaženje i određivanje raspona zajedničkih interesa, bila su neka od temeljnih polazišta projekta Republike Italije kada je prigodom sastanka Europskog vijeća u Tampereu u Finskoj u listopadu 1990. predstavila ideju Jadransko-jonske inicijative (JJI). U svojim temeljima ta regionalna inicijativa još je jedan doprinos intenziviranju suradnje u regiji. Inicijativa počiva na ideji kako se međunarodne krize ne mogu riješiti nasiljem, već je samo suradnja, razgovor i dogovor ključ uklanjanja postojećih i sprječavanja novih sukoba. Jedna od zanimljivih značajki Jadransko-jonske inicijative je i ta kako nema strogo definiranih područja suradnje, već ona ovise o interesu država članica. Ipak, kao prioritetna područja istaknuta su sigurnost, gospodarstvo, znanstveno-tehnološka istraživanja, ali i zaštita okoliša i očuvanje kulturno-povijesnog naslijeđa regije. Jadransko-jonska inicijativa je od samog početka imala namjeru postati mehanizam rješavanja ozbiljnih problema, poglavito u regiji, prihvatajući načela i norme UN-a, OEŠ-a i Pakta o stabilnosti. Službeni početak djelovanja JJI dogodio se tijekom Summita o razvoju i sigurnosti Jadranskog i Jonskog mora, koji se održao 19. i 20. svibnja 2000. u Anconi. U političkom dijelu sumitta održana je konferencija zemalja jadransko-jonskog priobalja na kojoj su države članice: Albanija, BiH, Grčka, Italija, Slovenija i Hrvatska započele definirati smjernice i procedure kojima se nastojao dati okvir konkretnijeg i operativnijeg djelovanja JJI. Tijekom spomenutog sumitta, na kojem su sudjelovali predstavnici EU, veleposlanici država sudionika Pakta o stabilnosti, veleposlanici država sudionica Euro-mediteranskog partnerstva te drugih zainteresiranih država i predstavnika

međunarodnih organizacija i institucija, potpisana je Anconska deklaracija u kojoj se kao najvažniji zaključci mogu istaknuti sigurnost regije kao apsolutni prioritet, borba protiv svih oblika organiziranog kriminala te postupni, sustavno programirani razvoj regije. U Anconskoj deklaraciji istaknuto je kako se ustrojava Jadransko-jonsko vijeće na ministarskoj razini i Odbor viših dužnosnika sa zadaćom implementiranja ideja Vijeća te radi predlaganja Pravilnika o radu.

Tijekom Zagrebačkog sumitta, koji je održan 24. studenog 2000., JJI pristupila je i Srbija i Crna Gora.

Na ostalim summitima istaknuta je težnja za ubrzanim pridruživanjem EU zemalja aspiranata, kao i uska suradnja sa sličnim inicijativama u jugoistočnoj Europi.

Tematski okrugli stolovi

Praktično djelovanje unutar inicijative odvija se kroz za sada utemeljenih šest tematskih okruglih stolova, čiji je sadržaj pokušaj fokusiranja na određena područja suradnje koja predstavljaju interes zemalja članica, a koji su utemeljeni u duhu Anconske deklaracije. Na tematskom radnom stolu "Gospodarska suradnja, turizam, malo i srednje poduzetništvo" do sada je predstavljeno niz projekata vezanih uz energetiku i turizam. Namjera tog tematskog stola je moguća koordinacija sredstava vezanih za regionalne inicijative iz fondova EU. Drugi tematski okrugli stol je "Pomerstvo i promet" kojemu je cilj uspostavljanje pravila sigurnosti navigacije, kao i ostalih tema vezanih za pomerstvo. "Zaštita okoliša, održivi razvoj i očuvanje resursa" naziv je trećeg tematskog okruglog stola unutar kojega je, na sastanku održanom u lipnju 2003. u Zadru, usvojen Akcijski plan Jadra. Njegov smisao je povezivanje država JJI u naporima smanjivanja nega-

tivnih učinaka ljudskog djelovanja u jadransko-jonskom bazenu. Unutar tog stola, a kao najveći projekt JJI, nalazi se projekt ADRICOSM, kojemu je cilj zaštita jadranske obale.

Kulturna i prosvjetna suradnja kao područje interesa zemalja članica bilo je na vrhu prioriteta još u doba početka inicijative. Zbog golemog područja koje je sadržaj ovoga tematskog stola, on je razdijeljen na dva, tako da se jedan nastavlja baviti kulturom, a drugi za predmet ima međusveučilišnu suradnju. Unutar tematskog radnog stola "Međusveučilišna suradnja" sveučilišta iz Bologne i Ancone osmisliла su idejni projekt UNIADRION čiji je smisao utemeljenje "virtualnog sveučilišta" koje je telematičkom mrežom provodilo aktivnosti u edukaciji, poglavito na područjima zaštite kulturnog blaga, ali ne isključujući ni druga područja međusveučilišne suradnje.

Suradnja ratnih mornarica

Unutar JJI Italija i Grčka inicirale su tijekom 2001. projekt suradnje ratnih mornarica država koje sudjeluju u inicijativi, nazvan ADRION. Projekt, koji je u fazi oblikovanja, predviđa da se u njega uključe osim inicijatora i ratne mornarice Albanije, Hrvatske, Slovenije i Srbije i Crne Gore. Temeljna zadaća unutar predloženog projekta je razvijati veze i razumijevanje između zemalja regije, te razvoj interoperabilnosti ratnih mornarica zemalja koje bi sudjelovale u projektu ADRION. Inicijatori su predviđeli mogućnost održavanja zajedničkih vojnih vježbi, planiranje i posjet lukama te zajedničku izobrazbu.

Republika Hrvatska spoznala je odmah na početku važnost JJI. Prepoznajući Jadran kao nevjerojatan resurs i temelj gospodarskog napretka, naša zemlja je itekako zainteresirana za one projekte kojima je cilj očuvanje ovog resursa.

Proširenje zone odgovornosti

Došlo je do proširenja privremene zone odgovornosti u pravcu zapad - istok. Obuhvaćena su područja oko mjesta Surobi, strateški važnog mesta na prometnici *Jalalabad road* od Kabula prema Jalalabdu i dalje prema Pakistanu. Iz Surobija se nadzire tu važnu prometnicu koja najkraćim putem povezuje Kabul s Pakistanom

Iz Afganistana Robert MIKAC

Privremena zona AOR (*Area of Responsibility*) ISAF uspostavljena je za vrijeme proteklih priprema za predsjedničke izbore a uključuje kabulsku provinciju, a ne samo Kabul district te nekoliko okolnih districta. Tako su se promjenile pojedine rute i zone kojima patroliraju pripadnici MP satnije KMNB-a.

Izviđanje trase

Došlo je do proširivanja privremene zone odgovornosti u pravcu zapad - istok. Obuhvaćena su područja oko mjesta Surobi, strateški važnog mesta na prometnici *Jalalabad road* od Kabula prema Jalalabdu i dalje prema Pakistanu. Iz Surobija se nadzire tu važnu prometnicu koja najkraćim putem povezuje Kabul s Pakistanom, dvije hidroelektrane koje proizvode električnu energiju za Kabul i okolna područja, te je važan zbog kontrole vodenog rezervoara pitke vode.

Zadaća je bila izviđanje trase, snimanja u kakvom je stanju prometnica, vrijeme potrebno za doći do

Surobia, izviđanje samog mesta i okolnih područja, te pronalaženje i uspostavljanje kontakta s njemačkom borbenom skupinom smještenom u tom području, kao i načina uspostavljanja budućih kontakata s njima.

Od polaska nas je uglavnom pratilo kišno vrijeme. Vremenske prilike su se pokazale važnim čimbenikom u budućim planiranjima kretanja u tom smjeru. Do točke V10 (tridesetak kilometara istočno od Kabula) *Jalalabad road* je umjereno dobre asfaltne podloge, a nakon točke V10 promet-

nica postaje teško prohodna pogotovo u kišnim razdobljima, jer se promet odvija po izrazito lošoj makadamskoj cesti. Za prelaska 75 km trebalo nam je više od tri sata ne-prestane vožnje.

Sivilo Surobia

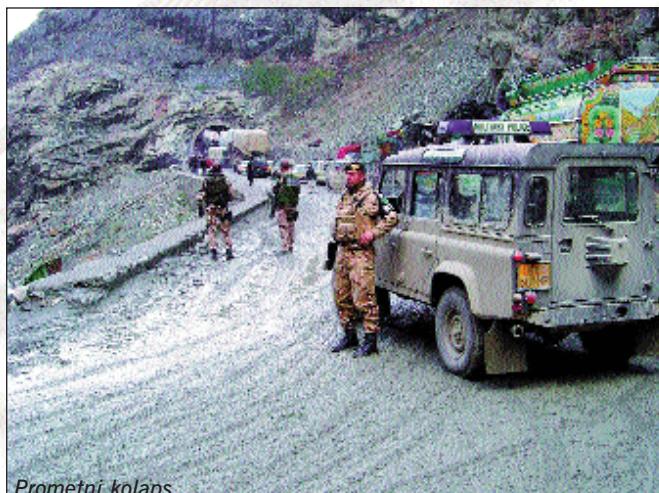
Nakon dolaska u predviđeno područje, uspostavljamo kontakt s njemačkom borbenom skupinom, koja je privremeno smještena nedaleko od Surobia, u maloj improviziranoj instalaciji, s jednom fiksnom zgradom i

ma Surobiu, u društvu vodiča pri-padnika njemačke borbene skupine.

Surobi je malo mjesto kojim prolazi važna prometnica i jedino to ga održava u životu. Obilježava ga mnoštvo sitnih trgovina, mnogo radoznale djece i nepovjerljivih promatrača. Kuće su im neugledne, s nepostojećom infrastrukturom. Izlaskom iz sivila Surobia dolazimo do kranje točke AOR, koja se nalazi na 940 metara n/m, našeg ishodišta budućih ophodnji. Nakon kratkog zadržavanja i ucrtavanja točke u karte te unosa koordinata u GPS uređaj, vraćamo se cestom utonulom u blato prema Kabulu.

Povratak do Kabula koji je na 1850 metara n/m obilježava neprestani uspon blatinjavim makadamskom cestom punom rupa, kojom lokalni vozači voze kao po autoputu. Uz prometnicu se nalazi mnogo ostataka uništenih vojnih vozila zaostalih iz afghanitsko-ruskog rata od 1978. do 1988. godine.

Prometnica je puna pretovarenih kamiona, koji se

Prometni kolaps

nekoliko montažnih pratećih objekata, dobro zaštićenih i ograđenih.

Zgrada koja im je sjedište bila je dio nekadašnjeg pogona velike hidroelektrane koja i danas radi smanjenim kapacitetima. Upućuju nas u sigurnosnu situaciju, značajke terena i rada na terenu kroz ophodnje i prikupljanje podataka. ISAF do predsjedničkih izbora nije nadzirao to područje te su se ovdje formirale terorističke skupine i pripremale napade prema Kabulu. Nakon dobivenih uputa, uzimamo vojne karte i krećemo pre-

u trenucima odmora ili popravka zastavljaju na cesti i svoje potrebe obavljaju s nevjerljativom lakoćom i netolerancijom prema ostalim sudsionicima u prometu. Najbolji primjer za to smo vidjeli kada je jedan od takvih pretovarenih kamiona, očito se preračunavši u visini tereta, zapeo za gornji svod pri ulasku u tunel i tako stvorio kilometarsku kolonu na ionako uskoj planinskoj cesti. Izviđanje je donijelo potrebne spoznaje o tenu i korisne informacije za buduće planove za Surobi. ■

Nema mora do našeg Jadrana

Nastojimo nedjeljom poslijepodne otići na more - na plažu Atlantskog oceana. Udaljena je od grada i relativno čista, ali nije ništa posebno. Dugačka plaža, pjesak, nekoliko plastičnih stolova i stolica natkrivenih tradicionalnim afričkim nadstrešnicama... A more? Svaki put zaključujemo isto - nema mora do našeg Jadrana! Valovi su veliki, morske struje jake i opasne, voda mutna i izmješana s pjeskom. A postoji još nešto - morski psi...

Iz Liberije Dražen BARTOLAC

Iz monotonije svakodnevnog rada nastojimo "pobjeći" jednom tijedno. I to, naravno, samo ako se sve uspješno "poklopi", jer i tada smo "na vezi" s FHQ u slučaju potrebe. Osobito je nesigurno i napeto Šimi, jer AIR OPS je, kako sam prije rekao, glavna spona kako između civila i vojnika, tako i između unutrašnjosti Liberije i glavnoga grada. Znaju ga zvati iz operativnog središta na mobitel (koji je ovdje glavno komunikacijsko sredstvo) u svaku dobu dana i noći u svezi sa Časovac letovima iz unutrašnjosti Liberije. I što mu preostaje nego reći: "OK, I am coming!" Ali praksa i iskustvo čine svoje, pa naš Šime sada to odrađuje rutinski.

Odmor na srebrnoj plaži

No, počeo sam pričati o odmoru, a ne o poslu! Nastojimo nedjeljom poslijepodne otići na more - na plažu Atlantskog oceana. Udaljena je otprilike 20 minuta vožnje i zove se Silver Beach. Idemo na nju jer je udaljena od grada i relativno čista a i, iskreno rečeno, jedino je pristojno mjesto gdje se čovjek može odmori-

ti. Ali nije ništa posebno. Dugačka plaža, veliki valovi, pjesak, nekoliko plastičnih stolova i stolica natkrivenih tradicionalnim afričkim nadstrešnicama, mogućnost osvježenja uz hladno piće i mnogo UN-ovog osoblja. Svakome tko to vidi prvi put izgleda zadivljujuće, posebice ako je vrijeme lijepo, ali vjerujte, nakon dva-tri dolaska i to dosadi. Iste face na poslu i tu. A more? E, more! Svaki put zaključujemo isto - nema mora do našeg Jadrana!

Ukratko, more je toplo cijele godine i može se u njemu kupati. No, valovi su veliki, morske struje jake i opasne, voda je mutna i izmješana s pjeskom, i to je neugodno. Nikako se ne možete riješiti pjeska sa sebe. A postoji i još nešto - morski psi! Domaći ljudi vam kažu da ih nema, ali, tko će im vjerovati! Je, istina je, kupamo se jer se svi kupaju! Ali kratko. Samo nekoliko metara od obale a, u stvari, tu je najneugodnije zbog valova. Ako ste neoprezni, val vas može iznenaditi i odvući i svući skroz na obalu kao našeg kolegu u Sijera Leonea kada smo se loptali u moru. Morao sam napisati ovo zbog svojih kolega iz četvrte misije UNAMSIL-a. Ipak, više volimo sjesti za stol i odigrati partiju bele. To nam je postao ritual na plaži. Sada je dobro jer je Šime naučio belu pa smo Šime, Pero i ja ravnopravni u igri. Usput, šaljemo primjedbu našem SMVO da i belu uvrste u pripreme za odlazak u misiju, equipment za belu također bi trebao biti u potpori misije.

Plaža je pješčana, prepuna tradicionalnih afričkih nadstrešnica, a većina posjetitelja su UN-ovo osoblje

Iako je more toplo, valovi su veliki, morske struje vrlo jake, a voda mutna i izmješana s pjeskom. A postoji još nešto - morski psi...

Za promatrače izlazak do ponoći

A gdje izaći uvečer? Dobro pitanje! U tjednu u pravili nigdje. Nakon posla, uobičajnih rituala pri dolasku kući oko 18,00 sati i pripreme večere, idemo ravno u krevet. I za ne povjerovati, već oko 21,00 sat smo u krevetu. Ipak se skupi cijelodnevni umora a treba i drugi dan funkcionirati. Zapravo, prakticiramo jednom tjedno, obično subotom uvečer, posjetiti jedno od dva do tri mesta u gradu koja su pristojna i sigurna. Naravno, i u tome postoji ograničenje UN-a vezano za sigurnost. "Royal Hotel" nam je najbliži i najčešće odemo tamo. Čisto je i ugodno. To je veliki klimatizirani prostor, a zapravo je kombinacija snack-bar-a i restorana. Može se jesti, nude se razne vrste pića, može se odigrati bilijar, a subotom je glazba i zna biti vrlo živo. Cijene su afričke (čitaj skupe). Ali i to kratko traje, jer od 24 sata nastupa zabrana kretanja za UN osoblje pa onaj koji dalje stanuje već oko 23,00 mora krenuti kući. To se strogo poštuje jer Car-Log registrira vrijeme kada ste pokrenuli vozilo pa možete imati problema. ■

Primopredaja dužnosti zapovjednika TS-a

Do sada je zapovjednik TS-a Mijek bio kineski bojnik Longjun, koji je nedavno završio svoju misiju i nakon godinu dana se vratio kući. Na njegovo mjesto postavljen je francuski bojnik Denis. Bojnik Longjun je za sve nas bio više od zapovjednika TS-a. Prije svega, bio nam je prijatelj i instruktor, bio je jedan od nas, onaj koji je preuzeo odgovornost za sve...

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

Nakon tri mjeseca u misiji čovjek se navikne na odlaske kolega koji su završili svoj borački, ali i na stalne dolaske novih promatrača sa svih strana svijeta. Vjerujem da je osobito zadovoljstvo znati kako si svoju zadaću proveo profesionalno, te da si iza sebe ostavio trag.

Za sve postoje pravila

Do sada je zapovjednik TS-a Mijek bio kineski bojnik Longjun, koji je nedavno završio svoju misiju i nakon godinu dana se vratio kući. Na njegovo mjesto postavljen je francuski bojnik Denis. Kako za sve što je u svezi s vojskom postoje pravila, tako i za primopredaju dužnosti postoji točno određeni protokol koji je potrebno poštivati. Uz razumljivi pregled svih objekata i sve opreme kojom raspolaćemo, te suglasnosti i potpisa logističara, personalnog časnika, časnika za komunikacije i ostalog osoblja, tzv.

G-staffa, te zapovjednika sektora u ulozi svjedoka, i svečani čin primopredaje dužnosti sastavni je dio pro-

tokola. Večer prije svečanog čina smjene zapovjednika, starom zapovjedniku TS-a pripremljena je oproštajna zabava na kojoj mu je uručena zastava UN-a s potpisima i kratkim porukama svih promatrača kojima je uspješno zapovijedao proteklih šest mjeseci. Iako samo svi prvenstveno časnici, a nakon toga vojnici, moram priznati kako nikome nije bilo lako reći zborom Longjunu. Znamo kako su male mogućnosti da se ponovno sretнемo, ali ono što smo zajedno proživjeli nitko od nas neće zaboraviti i jedni ćemo drugima ostati u trajnom sjećanju.

Pozdrav zapovjedniku i prijatelju

Bojnik Longjun je za sve nas bio više od zapovjednika TS-a. Prije svega, bio nam je prijatelj i instruktor, bio je jedan od nas, onaj koji je preuzeo odgovornost za sve, i to je bila jedina razlika između nas. Nadam se da smo mu svi zajedno mogli kako bi s uspjehom završio svoj mandat i ponosno se vrati kući. Kako je to određeno protokolom, idućeg jutra svi promatrači, zajedno s novim zapovjednikom i njegovim zamjenikom te zapovjednikom sektora, postrojili su se ispred barjaka UN-a koji je nedugo potom s dopuštenjem zapovjednika sektora posljednji put podigao zapovjednik u odlasku. Kratkim govorom svima nama te vojničkim pozdravom predao je sve ovlasti i od-

Promatrači u svečanom stroju

govornosti bojniku Denisu, što je i službeno potvrđeno potpisom zapovjednika sektora. Nakon dobivenih ovlasti bojnik Denis Ferre preuzeo je postroj vojnih promatrača TS-a Mijek, te odao počast bojniku Wang Longjunu za sve što je učinio za TS, ali i za misiju MINURSO u cijelini. Još jedan vojnički pozdrav, još jedna zajednička fotografija, bilo je sve što smo mogli pružiti starom zapovjedniku i prijatelju. Službeni helikopter UN-a već je čekao svog putnika da ga odvede u sjedište misije u Laayoune, gdje će obaviti posljednje formalnosti i nakon toga otići iz misije. Prije ulaska u helikopter, okrenuo se još jednom prema nama te pogledom obuhvatio planinu koju svi zovemo Mijeka, a koja nam je u svom podnožju pružila dom i sigurnost. Dom, koji je Longjun pretvorio u mjesto ugodnog života. Stari je zapovjednik otišao, a novi zapovjednik morat će dokazati kako je dostojan mesta zapovjednika TS Mijek. Kao i uvek do sada, svaki od nas pružit će mu podršku u svim odlukama, kako bi naš dom, naš TS Mijek, ostao "biser Južnog sektora". ■

Ceremonija primopredaje dužnosti

pukovnik Ivan Ivković

časnik za obuku u Odjelu za mirovne operacije UN-a

- **svrha radionice** jest proizvesti standardizirani model obuke za sve koji odlaze u mirovne operacije
- **Hrvatska** je domaćinstvo dobila u konkurenciji s Kanadom, Njemačkom, Velikom Britanijom, Madžarskom i Australijom
- **središte MVO** je prepoznano kao važan partner u ovoj regiji u razvoju i implementaciji standarda potrebnih za sudjelovanje u mirovnim operacijama

Osnovna svrha radionice je proizvesti standardizirani modul obuke koji bi se rabio u ostalim zemljama članicama UN-a, koje šalju svoje časnike u mirovne operacije. Središte MVO je prepoznano kao jedan od važnih partnera, posebice u ovoj regiji, za daljnji razvoj i implementaciju standarda potrebnih za sudjelovanje u mirovnim operacijama, čemu u prilog govori i činjenica da se radionica održava upravo u Hrvatskoj.

Radionica za demobilizaciju, razoružanje i reintegraciju

Andrea DEČAK, snimio Dubravko KOVAC

USredištu MVO započela je 29. ožujka UN-ova Radionica za DDR (demobilization, disarmament, reintegration) - Radionica za demobilizaciju, razoružanje i reintegraciju pripadnika oružanih formacija u postkonfliktnom području. Riječ je o programu UN-a, obučnog karaktera, koji se provodi u zemljama članicama čiji časnici sudjeluju u mirovnim operacijama.

Kao osobito važno svakako treba istaknuti upravo domaćinstvo naše zemlje za organizaciju ovako visoko rangirane radionice, što govori u prilog kvaliteti djelatnika Središta čiji su rezultati prepoznani pri obavljanju povjerenih im zadaća, poput održanih međunarodnih tečajeva za vojne promatrače UN-a.

U konkurenциji za dobivanje statusa domaćina bile su Kanada, Njemačka, Velika Britanija, Madžarska i Australija, što dodatno govori o prepoznavoj i vrednovanoj spremnosti naših ljudi za obavljanje ovakvih zadaća. O samoj Radionici razgovarali smo s ključnim čovjekom. Voditelj Radionice, pukovnik OS RH Ivan Ivković sudionik je Domovinskog rata, pripadnik, a kasnije i zapovjednik, 112. brigade HV-a. U svojoj vojnoj karijeri obavljao je dužnosti načelnika pješaštva i načelnika Odsjeka rodova u ZP Knin, dužnosti provedbenog časnika kabineta načelnika GS-a, te potom zamjenika načelnika Uprave za

obuku i školstvo i voditelja programa MPRI. Uz bogato iskustvo, te završenu Školu kopnene vojske SAD-a i Zapovjedno-stožernu školu u Hrvatskoj, te postdiplomski studij (globalna sigurnost) u Engleskoj, pukovnik Ivković je prije dvije godine sekundiran u UN-u na trogodišnji mandat kao časnik za obuku u Odsjeku za obuku i prosudbe (Training and Evaluation Service-TES) u Odjelu za mirovne operacije UN-a (Department for Peacekeeping Operations-DPKO).

Koji je konkretni cilj Radionice za DDR?

Osnovna svrha organizirane Radionice jest proizvesti standardizirani modul obuke koji bi se rabio u

ostalim zemljama članicama UN-a, koje šalju svoje časnike u mirovne operacije u području DDR-a. Dakle, Radionica je temelj razvoja navedenih standarda, s naglaskom na dostupnost ostalim zemljama članicama. Ona je jedna u nizu koje radiamo radi standardizacije obuke pripadnika OS zemalja članica za sudjelovanje u mirovnim operacijama UN-a.

Tko su sudionici Radionice?

Skupina o kojoj je ovdje riječ je raznolika. U njoj su dvije osobe iz Odjela za obuku i prosudbe UN-a, jedna osoba iz Odjela za naučene lekcije iz zapovjedništva UN-a, časnik DDR-a za novouspostavljenu

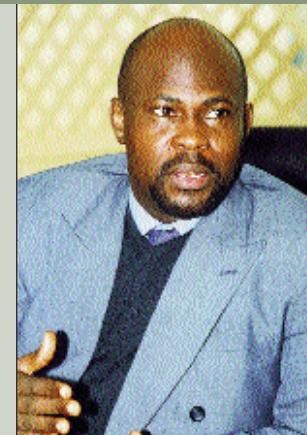
Radionica u Hrvatskoj jedna je u nizu koje se organiziraju radi standardizacije obuke pripadnika OS zemalja članica za sudjelovanje u mirovnim operacijama UN-a

**Chika Onaka - UN-ova djelatnica
za razvoj programa obuke DDR-a**

Strategiju UN-ova programa DDR-a pojasnila nam je djelatnica za razvoj programa obuke DDR-a na temelju naučenih lekcija iz misija, Chika Onaka. Napominjući kako je inicijativa razvoja DDR programa potekla iz New Yorka - zapovjedništva UN-a, a na temelju naučenih lekcija kojima je uočeno da sama novčana pomoć ne dovodi do zadovljavajućih rezultata, Chika Onaka pojasnila je kako se pristupilo edukaciji na kojoj UN radi već 14 godina. Ono što se osobito uočilo kao svojevrsni nedostatak, napomenula je Onaka, bilo je nepostojanje cijelovitih uputa, kognitivnih dokumenta koji bi definirao strategiju DDR-a. Stoga je njezin razvoj iznimno važan, uz napomenu da izvan primjene ostaje tek mrtvo slovo na papiru, što ističe presudnu ulogu obuke u primjeni strategije programa demobilizacije, razoružanja i reintegracije.

Aderemi Adekoy - zamjenik čelnika sekcije DDR-a u UN-ovoj misiji u Sudanu

O konkretnoj primjeni spominjanih standarda razgovarali smo s Aderemom Adekoyom, zamjenikom čelnika sekcije DDR-a u UN-ovoj misiji u Sudanu. Kako je riječ o tek upostavljenoj misiji u kojoj će jedan od važnijih mandata biti upravo DDR, Adekoya je istaknuo važnost sudjelovanja u ovoj radionici u smislu što brže standardizacije i unapređenja obuke, te implementacije u postojeći mandat u Sudanu. "Stavljući ovaj obučni program u proces provedbe same misije, očekujemo da ćemo uspješno pripremiti i obučiti mirovnjake prije no što oni dođu na područje misije, kako bi što kvalitetnije obavljali svoj posao. Upravo ovo središte šalje satnika Josipa Štefanca u Keniju kao instruktora za međunarodne vojne promatrače UN-a, koji će biti upućeni u misiju u Sudan", napomenuo je Adekoya te dodao da kada dođe do toga da je angažman snaga doveden do kraja, u brojčanom smislu, nikako ne treba stati s obukom. "Ujedno", zaključio je predstavnik misije u Sudanu, "kada jednom ovaj standard obuke zaživi, možemo reći da će pomoći i ovom središtu da ostane na zacrtanom tragu".

UN-ovu misiju u Sudanu, predstavnik švedske škole nacionalne sigurnosti i obrane, iskusni instruktor DDR-a i predstavnik Norveške, djelatnik Međunarodnog središta za mirovne operacije "Kofi Annan" i direktor DDR tečaja iz Gane, te ja, kao predstavnik Odsjeka za obuku i prosudbe UN-a. Naravno, tu je i troje hrvatskih časnika - bojnik Dražen Budinski, satnik Josip Štefanac i satnik Željko Madžar, a u organizaciji radionice sudjelovali su zapovjednik Središta MVO kapetan bojnog broda Ivan Anić i časnik za vezu natporučnik Ljubo Radovniković. Ovakvom skupinom ljudi želimo doći do različitih mišljenja i iskustava, i to nacionalnih, iz međunarodnih institucija koje se bave obukom DDR-a te dakako iskustvenih, iz misija.

Kako vidite budućnost hrvatskog Središta MVO u kontekstu ovakvih radionica?

Središte MVO svakako zasluguje sve pohvale za dosad učinjeno, kako u svezi s provedbom brojnih tečajeva i radionica, tako i u kontekstu prezentacije hrvatskih oružanih snaga, te napose same države. Upravo na osnovi dobrih rezultata Središte je prepoznano kao važan partner, posebice u ovoj regiji, u dalnjem razvoju i implementaciji standarda potrebnih za sudjelovanje u mirovnim operacijama. U prilog navedenome govoru i činjenica da se Radionica održava upravo u Hrvatskoj.

Koja je općenito procjena važnosti edukacije časnika članica UN-a u pitanjima DDR-a?

Važnost toga vidljiva je na svim područjima, posebice onim iskustvenim - sudionika mirovnih misija. Moramo imati na umu da se radi o kompleksnim zadaćama, ponajprije o uspostavi mira na delikatnim područjima. Tu se, kao presudan čimbenik, nameće znanje koje mirovnjaci posjeduju kako bi cijeli postupak demobilizacije, razoružanja i reintegracije bio što uspješniji. A, dakako, to je znanje moguće steći samo kroz kvalitetnu edukaciju u spomenutim pitanjima. Stoga je nastojanje DPKO odjela UN-a i njegova TES odsjeka neumorno unapredavati segmente obuke. Možda

upravo navedeno najbolje govori o važnosti ove radionice u Hrvatskoj, koja bi, kako sam već napomenuo, trebala dati osnove za standardizirani modul obuke, te poslužiti kao poželjno gradivo za učenje ostalim zemljama članicama UN-a.

Koje ste sve zadaće obavljali kao djelatnik UN-a?

Radio sam na regionalnom tečaju UN-ovih obučavatelja u Urugvaju za područje Južne i Središnje Amerike; obnašao sam dužnost direktora tečaja za preduputnu obuku za novoformirano UN zapovjedništvo za Obalu Bjelokosti (u Sijera Leoneu i Gani); bio sam instruktor tečaja UN-a u Zambiji, Indiji, Ukrajini, Maleziji; direktor DPKO-ovog seminara za sve vojne izaslanike i diplomate u New Yorku; vodio sam radionice o standardizaciji obuke u Švedskoj, Švicarskoj, Austriji, te sam član radne skupine koja ima za cilj standardizaciju UN-ove obuke u DPKO-u. Prije dva tjedna vratio sam se iz Indonezije, gdje sam kao direktor tečaja vodio UN-ov tečaj obučavatelja za Aziju i jugoslovenski Pacifik.

Vi ste prvi i jedini hrvatski časnik u UN-u, a ova radionica je svojevrsni presedan - da pripadnik zemlje u kojoj je organizirana radionica, nju i vodi. Kako to komentirate?

Da, može se reći da je ovo preseđan do kojega je dovelo više čimbenika. Sigurno je jedan od razloga bila spomenuta prepoznana kvaliteta ovoga središta za dobivanje dočinstva. Ako tome pribrojimo iskustva koja posjedujem u organizaciji raznovrsnih UN-ovih obučnih aktivnosti, te kvalitetnu suradnju koju permanentno ostvarujem s vojnim savjetnikom u hrvatskoj misiji pri UN-u, brigadirom Ivicom Kinderom, dolazimo do konačnog rezultata - ove radionice sa mnom kao voditeljem. Radi uklanjanja ikakvih sumnji u poslovnu neobjektivnost, dovoljno je napomenuti visoko pozicionirane sudionike Radionice, te prijašnje rezultate djelatnika Središta. No, i u tom kontekstu svakako je najpresudnije iskustvo što ima neprocjenjivu važnost kako za Središte, tako i za samu Hrvatsku. ■

Završen tečaj za niže stožerne časnike u ZSS

Trotjedni tečaj 3. naraštaja za niže stožerne časnike u Zapovjedno-stožernoj školi "Blago Zadro" završen je 18. ožujka. Polaznici tečaja su u organiziranim radio-nicama upoznani sa značajkama timskog rada u stožeru prilikom donošenja vojne odluke. Dio tečajaca će zasigurno nastaviti izobrazbu u ZSS-u kao budući polaznici redovitog ili izvanrednog naraštaja.

Na kratkoj svečanosti nakon završenog tečaja polaznicima je potvrde uručio zapovjednik ZZIO "Petar Zrinski" general bojnik Mirko Šundov.

OJI

Spomen na pogibiju i obljetnica 93. zrakoplovne baze

U vojarni "Zemunik" obilježena je 12. obljetnica pogibije 6-orice branitelja 93. zrakoplovne baze te Dan postrojbe. Šime Smolić, Milan Mrdalj, Darko Torbarina, Mladen Veleslavčić, Marijan Grdović i Marin Jerak pогinuli su 21.-23. ožujka 1993. kao pripadnici pješačke satnije ZB u Škabrnji, tijekom akcije "Maslenica". Njima u spomen, kao i u spomen svim stradalim pripadnicima postrojbe, u kapelici kapelane Sv. Arkandela Gabrijela služena je misa zadušnica koju je predvodio vojni kapelan Ivo Topalović. Nakon mise na groblju u Sukošanu, gdje se nalaze grobovi šestorice poginulih vojnika, položeni su vijenci i zapaljene svijeće.

Dan postrojbe obilježen je simbolično i radno. Zapovjednik baze Ivan Gulišija je u osvrtu na prijedeni put osobito istaknuo ulogu i doprinos pripadnika pješačke satnije i voda zrakoplovnih tehničara u oslobođanju vojarne "Zemunik". Danas su tri bitne odrednice u radu ove postrojbe: školovanje vojnih pilota, gašenje požara i letačke zadaće u sklopu Obalne straže. Do sada su školovanje u 93. zb uspješno završila 184 vojna pilota u osam naraštaja, a u tijeku je školovanje tri naraštaja.

M. K.

Odsjek za tranziciju Zagreb

Finansijska potpora novoj karijeri

Bilo da se radi o novoj karijeri putem zapošljavanja, pokretanja vlastite djelatnosti - obrta ili tvrtke, potrebnog školovanja ili usavršavanja za novu karijeru, Odsjek za tranziciju Zagreb, u suradnji s Projektom CARDS, od siječnja ove godine svojim korisnicima pruža mogućnost korištenja novog potpornog programa unutar Programa SPECTRA.

Finansijska podrška Projekta CARDS, kao poticaj zapošljavanju, samozapošljavanju te usavršavanju stručnih znanja, podijeljena je na tri osnovne mјere. Prva od njih je sufinanciranje zapošljavanja - sufinanciranje poznatog poslodavca koji zapošjava korisnika Programa SPECTRA na temelju Ugovora o radu na rok od šest mjeseci u iznosu od 10 000 kuna za navedeno razdoblje. Druga je sufinanciranje stručnog ospozobljavanja korisnika Programa SPECTRA za poznatog poslodavca u iznosu do 10 000 kuna (70% iznosa troškova ospozobljavanja za svaki potpis Ugovora o ospozobljavanju, a 30% iznosa troškova nakon završetka ospozobljavanja). Treća se odnosi na sufinanciranje samozapošljavanja korisnika Programa SPECTRA u iznosu do 10 000 ku-

na, a koji je registrirao vlastitu djelatnost nakon 12. listopada 2004. godine. Sufinanciranje se ostvaruje putem predočenja uplatnica o plaćenim troškovima prisložbi za registraciju obrta ili trgovačkog društva, izrade troškovnika, poslovnog plana, konzultantskih usluga ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba te troškova izobrazbe veznih uz samozapošljavanje.

Osobit naglasak Projekta CARDS je na zapošljavanju korisnika Programa SPECTRA te na otvaranju novih radnih mjesta na domaćem tržištu rada, a zbog čega savjetnici za tranziciju svakodnevno aktivno kontaktiraju s poslodavcima na području Republike Hrvatske. Interes korisnika Programa SPECTRA, kao i poslodavaca, u ovome kratkom razdoblju od početka provedbe Projekta CARDS rezultirao je kvalitativnim pomakom kako u strukturi zapošljavanja, tako i u strukturi pokretanja vlastite djelatnosti - samozapošljavanja u Odsjeku za tranziciju Zagreb.

Više informacija o Projektu CARDS u Odsjeku za tranziciju Zagreb mogu se dobiti na telefonu: 4861-592 i 4861-872.

I. KIŠASONDI BAŠIĆ

Prvi dočasnik GS-a u HRZ i PZO

U radnom posjetu Zapovjedništvu i postrojbama HRZ-a i PZO-a boravio je 16. i 17. ožujka prvi dočasnik GSOS-a RH časnički namjesnik Goran Turk sa suradnicima.

Njegovi domaćini, prvi dočasnik HRZ-a i PZO-a stožerni narednik Mario Matelić i prvi dočasnik 91. zrakoplovne baze Zagreb nadnarednik Damir Vidaković te obnašatelj dužnosti prvog dočasnika 218. br ZMIN-a narednik Krunoslav Čih, upoznali su ga s trenutačnim stanjem, postignućima i problemima koji se javljuju u svakodnevnom životu i radu dočasnicičkog zbora i DLP u postrojbama HRZ-a i PZO-a. Prvi dočasnik GS-a posjetio je tom prigodom postrojbe 218. br ZMIN-a (Glavno operativno središte i radarsku postaju Sljeme), te postrojbe 91. zb (eskadrili transportnih helikoptera i eskadrili borbenih zrakoplova), osvjedočivši se

u stručnost, profesionalnost, visoku motiviranost i poštivanje visokih standarda koje dočasnici HRZ-a i PZO-a moraju poštivati i dostizati u svakodnevnom radu s borbenom tehnikom. Tom je prigodom demonstriran rad dočasnika u helikopteru tijekom trenažnog lata i rad dočasnika u pripremi zrakoplova MiG-21 BIS za zadaću presretanja u zračnom prostoru.

I.S.

Priprema CAX vježbe

U vojarni "Ivan V. Drašković" u Varaždinu 16. ožujka provedena je finalna planska konferencija (FPK) za prvu računalno poduprту međugransku vježbu "MIROVNE OPERACIJE - CAX 01", koja će se održati od 18. do 22. travnja ove godine.

Vježba se provodi radi implementacije simulacijskih vježbi u sustav obuke OS RH za provedbu mirovnih operacija, testi-

ranja sustava SPECTRUM te provedbe simulacijske vježbe na mjestu razmještaja postrojbe.

Konferenciju je vodio zapovjednik OSSS-a brigadir Zdravko Jakop. Tijekom konferencije potvrđeni su termini provedbe vježbe, obuke operatora na sustavu "Spectrum" (11. travnja do 15. travnja u Varaždinu), te termin predobuke za pojedine dužnosti u samoj vježbi (1. travnja u Zagrebu). Svim sudionicima je prezentirana Operativna zapovijed i zemljovid za provedbu vježbe te su im uručeni u magnetnom i pisanim obliku. Uskladena je i zaključena lista sudionika vježbe po dužnostima i funkcionalnim cjelinama te je dogovoren razmještaj u radnim stanicama i funkcionalnim područjima u prostoru provedbe vježbe.

OJI

Prva samostalna izložba

U povodu obilježavanja 100. obljetnice OŠ "Gračani" 21. ožujka Hrvatska udruga vojnih minijaturista održala je svoju prvu samostalnu izložbu koja je za cilj imala upoznavanje posjetitelja s radom udruge i njezinim zadaćama.

U sklopu izložbe prikazani su radovi iz nekoliko tematskih cjelina: zrakoplovstva, oklopnjštva, brodova i vojnih postrojbi, i to kroz 40 odabranih radova najboljih i najaktivnijih članova. Posjećenost izložbe

bila je i više od očekivanog, a osobito su zanimanje pokazala djeca svih uzrasta.

Izložbu su posjetili i članovi zagrebačkog Gradskeg poglavarstva na čelu s dogradonačelnikom Milanom Bandićem, generalni direktor poduzeća "Zrinjevac" d.o.o. Igor Toljan, ravnatelj OŠ "Gračani" Slavko Špoljarić i mnogi drugi gosti.

U sastavu izložbe održana je i promocija prvog broja časopisa "Vjesnik Hrvatske udruge vojnih minijaturista", koji je prije svega namijenjen pomoći novim i starim članovima. On će tekstualno obrađivati razne povijesne događaje i opremu, a u svrhu lakšeg pronalaženja povijesno-tehničkih podataka koji su potrebni pri izradi maketa i rekonstrukciji povijesnih događaja.

V.P.

Izdržljivost vojnika

Da bi se opterećenja za vrijeme vježbanja uspješno svladala nekom vremenu uz odgadjanje pojave umora, vojnik mora biti izdržljiv. Ona je između ostalog determinirana aerobnim i anaerobnim kapacitetom vojnika.

Izdržljivost je determinirana složenom integracijom većeg broja fizioloških pokazatelja, kao što su maksimalni primitak kisika, ekonomičnost kretanja i laktatni prag. Na te komponente utječu morfološke i funkcionalne karakteristike (veličina srca, koncentracija hemoglobina, udarni volumen i dr.), koje su do neke mjeri genetski uvjetovane. Zbog općenito manjeg organizma i srca vojnika, pa time i udarni volumen, volumen krvi, koncentracija hemoglobina, manja količina kisika dolazi do stanica, itd.

Učinkovitost, odnosno ekonomičnost kretanja često se definira kao primitak kisika potreban za održavanje odredene brzine kretanja (Joyner 1993, Coyle 1995). Istraživanjem su dobiveni različiti rezultati vezani uz to koliko ekonomičnost kretanja utječe na izdržljivost i kakve su razlike između muškaraca i žena: kod njih nema razlike, negdje se muškarci kreću ekonomičnije, a negdje žene. Postoje male, ali važne razlike u oporavku kod muškaraca i kod žena nakon treninga s maksimalnim opterećenjem, odnosno žene se sporije oporavljaju nakon vrlo intenzivne aerobne ili anaerobne izdržljivosti.

Izdržljivost je sposobnost vojnika da trenažna opterećenja određenog intenziteta uspješno svladava što dulje. Osnovna podjela izdržljivosti je na opću i lokalnu. Općom izdržljivošću smatraju opterećenja kod kojih stavljamo u funkciju više od 30% ukupne mišićne mase a možemo je podijeliti na: aerobnu (kratkotrajnu na 3-10 min, srednjetrajnu - 10-30 min, dugotrajnu - 3-10 min) te na anaerobnu (kratkotrajna 10-20 sek, srednjetrajna - 20-60 sek, dugotrajna - 2 min).

Kada je riječ o teningu izdržljivosti, potrebno je istaknuti njegova osnovna načela (Drabik, 1996.):

- trening izdržljivosti potrebno je započeti općom aerobnom izdržljivošću
- trenirati tijekom cijele godine, s prilagođavanjem aktivnosti dojelu godine
- željenu razinu izdržljivosti postizati postupno. Nove vježbe potrebno izvoditi niskim intezitetom da bi se spriječile ozljede i osigurao kontinuirani razvoj izdržljivosti
- održavati postignutu razinu izdržljivosti. Ne dopustiti da se u jednom trenutku ta razina spusti ispod kritičnih vrijednosti
- naučiti slušati svoje tijelo, te registrirati reakcije svog tijela na opterećenja
- prvo povećati trajanje, a ne intezitet
- mijenjati uvjete treninga
- odvratiti pozornost od umora
- izmjenjivati ciklus opterećenja
- istovremeno trenirati um i tijelo.

Metode za razvoj izdržljivosti su kontinuirana i intervalna metoda. Kontinuiranu metodu možemo podijeliti na standardnu i varabilnu. Kontinuirane metode pokazuju se vrlo učinkovitim. Razina kontinuirane metode dugotrajnija je od intervalne.

Zahtjevi koje postavlja vojska iziskuju izdržljivost na koju je potrebno sustavno djelovati, kako bi učinkovitost vojske bila što veća.

Sandra VRANEKOVIĆ

Novi izraelski trombloni

TVRTKA Israel Military Industries (IMI) razvila je nesmrtonosno i izvidničko streljivo u obliku tromblonskih mina za višenemjenski oružni sustav Refa'im. Riječ je o sustavu koji kombinira dio za upravljanje paljbom s novom generacijom streljiva koje se može ispaliti kao tromblon, sa cijevi oružja - opremljeno sustavom hvatača zrna - ili iz bacača granata, koji se postavlja ispod cijevi puške.

Temeljni dio sustava čini napredni optički ciljnik s laserskim daljinom-

jerom preciznosti 1 m na 600 m. Sustav je prikazan na izraelskoj jurišnoj pušci Tavor kalibra 5,56 mm ali se, prema tvrdnjama tvrtke, može integrirati i na druge jurišne puške, kao što su britanska L85A2 ili američka M4, obje u istom kalibrusu.

Uz dosadašnje tri inačice mine: programirana, s kontaktnim upaljačem te s upaljačem s odgodom, predstavljene su i dvije nove; nesmrtonosna i izvidnička.

Nastale su na temelju iskustava izraelske vojske u djelovanjima u urbanim područjima s mnoštvom civila i s velikom mogućnošću kolateralnih žrtava. Nesmrtonosna inačica je nastala na osnovi programirane inačice, samo je uklonjena bojna glava i zamjenjena suzavcem ili drugim sredstvom za rastjerivanje prosvjednika. Sustav za upravljanje paljbom proračunava putanju i os-

igurava aktiviranje dva metra iznad ciljne točke.

Izvidnička inačica namijenjena je skupljanju podataka i upoznavanju sa situacijom ispred postrojbe bez izlaganja vojnika mogućem pogibeljnog izviđanju. U projektil je postavljena minijaturna digitalna videokamera i predajnik. Kamera počinje slati sliku u stvarnom vremenu odmah nakon ispaljenja. Slika se prikazuje na zaslonu ručnog računala. Računalo ima mogućnost snimanja pa se može gledati i naknadno. Iako je riječ o naprednoj i zasigurno skupoj tehnologiji, vojnici na terenu dobili su sigurnu mogućnost brzog i preciznog prikupljanja podataka o nepoznatom prostoru ispred sebe.

M. PETROVIĆ

Australski patrolni brodovi za jemensku mornaricu

UKRCANI na brod za prijevoz velikih tereta "Maria" iz Australije je u Jemen prevezeno deset patrolnih brodova namijenjenih tamošnjoj ratnoj mornarici. Brodovi su građeni na temelju patrolnih brodova klase Bay, kojima se koristi australska ratna mornarica. Dugački su 37,5 metara i izgrađeni od aluminija. Vršna im je brzina 29 čvorova. Opremljeni su jednim dvostrukim topom kalibra 25 mm na pramcu i još jednom teškom strojnicom kalibra 12,7 mm. Vrijednost svakog broda je 7,1 milijun američkih dolara. Brodovi su namijenjeni patrolnim zadaćama, operacijama traganja i spašavanja, te zadaćama borbe protiv terorizma. Kako je dosad jemenska ratna mornarica imala samo dva patrolna broda klase Zhuk, ovih deset brodova uvelike će povećati njezine operativne mogućnosti.

T. JANJIĆ

Slovenija nabavlja nove avione?

U TRAVANJSKOM broju mjesecnika Air Forces Monthly objavljena je izjava koju je 16. veljače dao slovenski ministar obrane Karl Erjavec. U izjavi se navodi kako Republika Slovenija trenutačno vodi pregovore s nekoliko zemalja članica NATO saveza oko leasing nabave borbenih aviona, koji bi se rabili za zaštitu slovenskog zračnog prostora. Trenutačno je zaštita slovenskog zračnog prostora osigurana u suradnji s talijanskim ratnim zrakoplovstvom, koje je u svrhu air policinga iznajmilo eskadrilu borbenih aviona F-16 smještenih u zrakoplovnoj bazi Carvia.

U Republici Sloveniji smatraju kako se prošlogodišnjim prij stupanjem NATO jednici nisu umanjile njihove obveze oko zaštite svog neba, te

se u tom smislu, prema izjavi ministra Erjaveca, traži odgovarajuće dugoročno rješenje, mnogo povoljnije od trenutačnog najma talijanskih Falcona. Slijedom tih napora pretpostavlja se kako bi Slovenija mogla nabaviti od 4 do 6 borbenih aviona, koji bi bili smješteni u zrakoplovnoj bazi Cerkle ob Krki. Također, prema pretpostavkama magazina Air Forces Monthly, pregovore oko nabave borbenih aviona Slovenija vodi s Nizozemskom, što pak daje naslutiti kako je riječ o avionima F-16 MLU.

Slovenski ministar obrane Karl Erjavec istaknuo je i drugi vrlo važan cilj u opremanju slovenskog ratnog zrakoplovstva. Naime, svjesni kako trenutačno transportnu komponentu njihove avijacije čini samo jedan avion Let L-410UVP-E, koji se ponajviše rabi za potrebe vojnog VIP transporta, što je smatraju nedostatnom za zadovoljenje kako svojih unutarnjih potreba tako i obveza unutar NATO saveza, pokrenuli su nabavu dva srednja transportna aviona. Najpoželjniji kandidati na tom natječaju su avioni C-295M i C-27 Spartan, iako se zbog ograničenih finansijskih sredstava ne isključuje mogućnost nabave manjeg transportera Beech 1900D.

I. SKENDEROVIC

Razvoj naprednih zaslona

AMERIČKA kopnena vojska (US Army) u suradnji sa sveučilištem Arizona State University otvorila je početkom veljače razvojno središte za dizajniranje naprednih tankih zaslona koji se mogu savijati.

Predviđa se kako će napredni zasloni imati brojne primjene, vojne i civilne. Vojne primjene moguće bi obuhvatiti npr. zaslone koji se, zato što su savitljivi, mogu lakše integrirati u vojničku odoru ili se mogu smotati u kućište te spremiti u džep. Kad se postavljaju u vozila, letjelice ili plovila prednosti budućih fleksibilnih zaslona su manje zauzeće prostora, svjetlija slika, veća otpornost na vanjske utjecaje.

U središtu smatraju kako je razvoj savitljivih zaslona početak nove revolucije u IT području, razvoja nove generacije elektroničkih uređaja

različitim namjenama koji će u budućnosti obilježiti naš život, baš onako kako su to dosad učinili računalo, mobilni telefon, ručno računalo, GPS uređaj....

Središte za razvoj je rezultat ugovora o suradnji između američke kopnene vojske i Arizona State University vrijednog 43,7 milijuna USD koji pokriva djelovanje središta tijekom idućih pet godina. Iako je vojska najveći financijer središta, fokus je ipak na komercijalnim aplikacijama. Preklapanje moguće vojne i komercijalne uporabe donijelo je mnogo interesenata iz raznih područja.

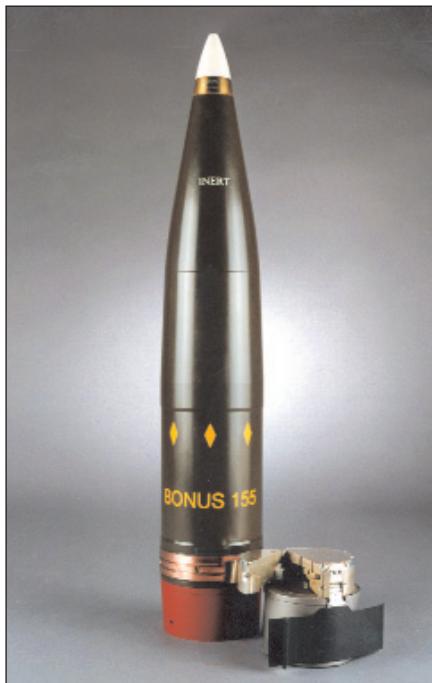
Vjeruje se kako će se zasloni ugraditi u mnoštvo računalnih, komunikacijskih, navigacijskih i drugih uređaja koji će pokrivati potrebe vojnika i omogućavati im više informacija o okolini, taktičkoj situaciji i učinkovitije obavljanje zadaća.

No, prije nego što obećanja o novim zaslonima zaista postanu stvarnost, bit će potrebno rješiti brojne tehnološke zapreke kako bi zasloni pružili ono što se od njih očekuje - fleksibilnost, malu potrošnju i masu te izvrsnu sliku. U središtu vjeruju kako udruživanje akademskih, vladinih i industrijskih kapaciteta može biti idealan način za postizanje tih ciljeva.

M. PETROVIĆ

Bonus prošao složene testove

ŠVEDSKA je vojska početkom veljače ove godine provela složeni test djelovanja topničkog streljiva Bonus. Test je obuhvatio ispaljivanje četiri projektila kalibra 155 mm na sedam ciljeva grijanih plinom. Svaki projektil sustava Bonus nosi dva

autonomna inteligentna streljiva koja se nakon dolaska projektila u predviđeno područje odvajaju od projektila i nastavljaju samostalno otkrivanje i uništavanje ciljeva. Projektil je ustvari transportni kontejner i zadaća mu je dovesti inteligentno streljivo iznad područja djelovanja. Nakon odvajanja od kontejnera, streljivo ugrađenim IC senzorima pretražuje područje i traži pogodne ciljeve. Kad otkrije cilj, npr. tenk, usmjerava se prema njemu i napada ga s gornje, najslabije zaštićene strane.

Na testu je pogodilo sedam od mogućih osam streljiva što je izvrstan rezultat. Pokazalo se kako i sam transportni kontejner leti vrlo precizno, unatoč snažnom vjetru tijekom testa. Ti su rezultati samo potvrđili rezultate testiranja francuske vojske, održanog u prosincu prošle godine. Francuzi su ispalili 7 projektila, a od mogućih 14 cilj je pogodilo 12 streljiva.

Streljivo takvog tipa ostvaruje bitne taktičke prednosti. Ciljevi se vrlo precizno pogađaju i uništavaju ili onesposobljavaju. Nestaje potreba za pokrivanjem određenog područja tonama projektila ne bi li se gustoćom paljbe ostvarili rezultati. Logističke posljedice su velike i vrlo pozitivne. Ono što se nekad postizalo ispaljivanjem nekoliko tisuća projektila, s takvim se intelligentnim streljivom postiže s nekoliko desetaka projektila. Topnici više ne moraju sa sobom vući goleme količine streljiva pa su mnogo pokretljiviji. Nakon ispučavanja intelligentnog streljiva (obično to traje nekoliko minuta), mogu odmah napustiti paljbeni položaj otežavajući protivniku protudjelovanje. Iako je intelligentno streljivo u startu mnogo skuplje nego klasično, ukupne prednosti čine ga mudrim izborom koji će topništvu dati nove, mnogo veće mogućnosti.

M. PETROVIĆ

Novi Qinetiqov „FAC kit“

NEDAVNO je britanska tvrtka Qinetiq predstavila novi paket opreme, tzv. „FAC kit“ (Forward Air Controllers kit) namijenjen časniciima za navođenje. Novi FAC kit čine ručno računalo, odnosno Ground Pocket IDM (Improved data Modem), laserski daljinomjer tvrtke Danel Optronics, Thalesov radiouradaj PRC-148 MBITR, te Rockwellov GPS uređaj.

Umjesto dosad rabljenog laptop terminala Edo Termite LT450, teškog 2,5 kg, odabранo je Compaqovo iPAQ ručno računalo, s Windowsima kao sistemskom platformom. U Compaqov PDA instaliran je specijalizirani software DesCat (Data Exchange System for Control and Targeting), pomoću kojeg je moguće prikupljati, pohranjivati te proslijeđivati krajnjim korisnicima određene podatke koje na terenu

prikupi FAC, odnosno časnik za navođenje zrakoplova. Pri proslijedivanju podataka moguće je birati između više protokola, kao što su Tacfire, AFARD i VMF, što ovisi o tipu zrakoplova kojem se šalju prikupljeni podaci. Kao sučelje za slanje podataka

rabi se Rockwellov PLGR/PLGR II GPS uređaj.

S druge pak strane Qinetiq je tijekom 2003. počeo s ugradnjom ATDR (Advanced Tactical Data Receiver) opreme u kabinu RAF-ovog jurišnika Harrier GR.7, kojeg također čini prilagođeni Compaqov

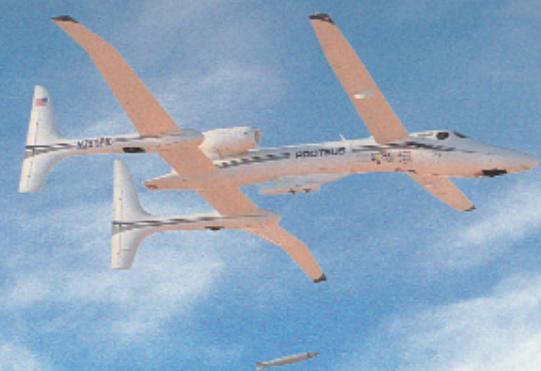

iPAQ terminal. Takav terminal pilotu omogućava primanje svih bitnih parametara o cilju napada, te prikaz električne karte "radne prostorije", odnosno područja djelovanja na kojoj je i vidljiv raspored "plavih" snaga na terenu.

I. SKENDEROVIC

Proteus

POČETKOM ožujka u američkoj zrakoplovnoj bazi Nellis uspješno je obavljeno vježbovno gađanje mete s 227 kg teškom gravitacijskom bomicom, a kao zrakoplovna platforma rabljena je bespilotna letjelica Proteus. Letjelicu razvija tvrtka Scaled Composites, koja je u zrakoplovnoj javnosti u zadnje vrijeme vrlo poznata i uspješna zbog dvije koncepcione letjelice s ljudskom posadom SpaceShipone i GlobalFlyer. Tvrtka Scaled Composites, u suradnji s

tvrtkom Northrop Grumman Integrated Systems, nudi Proteus kao svoj prijedlog MALE (multi - mission, medium - altitude, long endurance) koncepta bespilotne letjelice.

Letjelica Proteus, koja još nosi i oznaku Model 395, ima vrlo zanimljivu twinjet, odnosno tandem-wing konfiguraciju pogonske skupine, odnosno zmaja letjelice. Dizajnom letjelice predviđen je maksimalni vrhunac leta od 15 250 m, odnosno mogućnost petnaestsatnog boravka u zraku. Daljnji razvoj letjelice predviđa nošenje do 2954 kg "korisnog tereta".

I. SKENDEROVIĆ

Patrolni brodovi za indonezijsku mornaricu

INDONEZIJSKA ratna mornarica uvela je u operativnu službu sedam patrolnih brodova Type 36 koji se grade u tamošnjim brodogradilištima. Brodovi su napravljeni od fiberglasa i istiskuju 90 tona. Tri dizelska motora MAN D2842 LE 410, svaki snage 1100 KS, omogućavaju vršnu brzinu od 33 čvora. Autonomija im je pet dana i mogu preploviti 2000 nautičkih milja. Posada broji 20 časnika i mornara. Osnovno naoružanje je top Hispano-Suiza kalibra 20 mm smješten na pramcu broda. Na krmi je postavljen nosač za tešku strojnicu, a na nadgradu se mogu postaviti još dvije strojnice. Opremljeni su i jednim navigacijskim radarem Furuno.

Brodovi Type 36 u osnovi su namijenjeni obavljanju zadaća obalne

straže, te im je borbena vrijednost vrlo mala. Unatoč tome, a zbog potrebe bolje kontrole teritorijalnih voda, indonezijska ratna mornarica

objavila je da treba 380 patrolnih brodova, te da namjerava u skoroj budućnosti nabaviti najmanje 200.

T. JANJIĆ

Okvirna odluka Vijeća Europske unije o borbi protiv terorizma

Države članice EU shvatile su da se same ne mogu uspešno nositi s prijetnjama terorizma, te su stoga odlučile stvoriti zajednička zakonska rješenja koja će posjepošiti njihovu suradnju u borbi protiv terorizma. Stoga se unutarnje djelovanje EU koncentriralo na ona područja u kojima je to djelovanje dodatna vrijednost, povrh onoga što svaka država zasebno čini ili može činiti u borbi protiv terorizma

Zdenko VIDAS, Zlatko LEŠIĆ

Terrorizam je kazneno djelo koje je teško spriječiti, odnosno suzbiti klasičnim načinom borbe protiv kriminala. Terorizam je dobio posebnu dimenziju nakon stravičnih napada 11. rujna 2001. na ci-

ljeve u SAD-u. Reakcija EU na te terorističke napade bila je brza i učinkovita, a sastojala se od niza inicijativa i akcija, te raznih poduzetih mjera na području diplomacije, zakonodavstva, prometa i financija.

No, treba istaknuti da borba protiv terorizma na razini EU nije počela s 11. rujnom 2001., već mnogo prije.

Ugovorom iz Amsterdama 1997. godine određuje se cilj Unije: pružanje visokog stupnja sigurnosti svojim građanima. Cilj se ponajviše postiže suzbijanjem raznih oblika kaznenih djela, među kojima su izričito navedeni: terori-

zam, organizirani kriminal, protupravna trgovina narkoticima, i dr., i to učinkovitijom međusobnom suradnjom između pravosudnih, policijskih i carinskih službi država članica.

Stoga se može ustvrditi da je napad na SAD dao snažan "input" ubrzavanju ranije početih procesa jačanja suradnje policijskih i pravosudnih tijela, te uskladivanju europskog zakonodavstva, a u svrhu djełotvornijeg suzbijanja terorizma i organiziranog kriminala.

Europsko vijeće je vrlo brzo nakon napada na SAD 11. rujna 2001. usvojilo Plan aktivnosti, a koji je između ostalog predvidio usvajanje Okvirne odluke o borbi protiv terorizma. Države članice EU uočile su kako je potrebno uskladiti nacionalna zakonodavstva država članica tako da se na isti način definira terorizam kao i s njim povezani oblici kaznenih djela. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Kontrola malog i lakog oružja

Malo i lako oružje nesumnjivo je najveći izvor opasnosti danas. Broj ljudi koji godišnje stradaju od malog i lakog oružja zastrašuje, a još je veća zarada ilegalnih trgovaca i krijućara oružja

Toma VLAŠIĆ

Pitanjem ilegalnog širenja malog i lakog oružja prvi se put temeljitiye pozabavila Glavna skupština UN-a 1995. usvojivši rezoluciju A/RES/50/70B. Nakon toga su ustrojene dvije ekspertne skupine koje su izdale izvješća o problemu ilegalnog širenja malog i lakog oružja, i to 1997. i 1999.

Multilateralna suradnja na tom području dobila je važan zamah organiziranjem UN-ove konferencije o tom problemu od 9. do 20. srpnja 2001. u New Yorku.

Sudionici konferencije su se usuglasili o prihvaćanju Akcijskog programa za sprječavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nelegalne trgovine malim i lakin oružjem u svim njegovim aspektima.

Taj program uključuje niz mjera na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini, u područjima zakonodavstva, uništavanja zaplijenjenog i na drugi način prikupljenog oružja. Jedna od mjer je i jačanje međunarodne su-

radnje i pomoći kako bi se ojačale države i postale sposobne otkrivati i pratiti ilegalno kretanje oružja i njegovu prodaju.

Glavna je skupština donijela Rezoluciju 56/24V kojom je pozdravila Akcijski program i još jednom poziva članice UN-a na jačanje napora za suzbijanje nelegalne trgovine

malim i lakin oružjem.

U sklopu UN-a tim se pitanjem bavi Odjel za pitanja razoružanja koji je organizirao sastanke i konferencije diljem svijeta. Odjel pomaže i djelovanje skupine vladinih stručnjaka koji istražuju mogućnost primjene raznih međunarodnih instrumenata u praćenju i bilježenju kretanja malog i lakin oružja.

Aktivnosti Odjela obuhvaćaju široke međunarodne konzultacije o potezima potrebnim za jačanje međunarodne suradnje za sprječavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nelegalne trgovine malim i lakin oružjem, prikupljanje i slanje podataka država članica UN-a, osobito o zakonodavstvu koje pokriva pitanje malog i lakin oružja te planiranje i podupiranje praktičnih mjer za razoružavanje u najpogodenijim državama. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Borbeni helikopter Rooivalk

Ovaj borbeni helikopter
najnovije generacije
žilav je, opasan, okretan i
svestran borac,
baš kao i Afrika

Zoran KESER

Povijest nastanka Rooivalka tipičan je primjer iskorištavanja neprocjenjivih ratnih iskustava neke zemlje koja želi stvoriti optimalan borbeni stroj za svoje potrebe. Dva i pol desetljeća iskustva u borbenim djelovanjima dovela su do stvaranja helikoptera koji svojim karakteristikama nadmašuje postojeće zahtjeve za borbeno djelovanje unutar kritičnih prvih 72 sata vrlo intenzivnog djelovanja u najzahtjevnijim ratnim uvjetima.

Za vrijeme pružanja potpore protuangularskim snagama (snage Južnoafričke države - JAR- sudjelovale su u tom sukobu različitim intenzitetima od 1975. do 1989. god.), JAR je uključila i svoje zrakoplovne snage (SAAF - South African Air Force) u svoja djelovanja kao neizostavan dio ratnih operacija. U početku sukoba SAAF se koristio heliko-

pterima, lakim zrakoplovstvom i transportnim zrakoplovstvom od kojih se helikopter zbog uvjeta ratovanja pokazao mnogo vredniji stroj nego što se to od njega očekivalo. U to vrijeme, SAAF nije raspolagao čistokrvnim borbenim helikopterom, već se iz svog inventara koristio laki helikopterom Aerospatial Alouette III te transportnim SA 330 Puma. Rastom protuzrakoplovne moći proangolskih snaga, te dvije vrste helikoptera u svojoj transportnoj ulozi bile su sve više izložene opasnosti da budu oboren ili pak da zbog prejake protivničke vatre u neposrednoj blizini mesta desanta ne mogu sletjeti. Prvi od zahtjeva bio je bliska zračna zaštita transportnih helikoptera kao i čišćenje mjesta slijetanja od neprijatelja. Ta teška uloga, koja je mogla biti ništa više nego slaba improvizacija, dana je

Alouette III, za koji se ubrzano pokazalo da u takvim uvjetima i on treba zaštitu, a kamoli da ju je mogao adekvatno pružiti. Pokušalo se i s ugradnjom strojničkog naoružanja na bočna vrata SA 330 radi samozaštite prilikom slijetanja na teren pod neprijateljskom vatrom, ali i ta solucija nije urodila plodom zbog konstrukcijskih ograničenja same Pume. Već početkom 80-ih godina SAAF je bio suočen sa sverastucom prijetnjom protuzrakoplovnih angularskih snaga koje su osim protuzračnih topova i raketa u sve većem broju uključivale i lovačko zrakoplovstvo. Zbog takve ugroze, ali i nedostatka helikoptera koji će sam pružiti veliku vatrenu moć uz visok stupanj samozaštite, podneseni su zahtjevi za helikopterom koji će riješiti sve te nedostatke. Kako je u to vrijeme JAR bila pod međunarodnim embargom na uvoz oružja, postalo je jasno da se ne može računati na nabavu takvog helikoptera izvana, već da će se njezine oružane snage morati okrenuti svojim vlastitim proizvodnim mogućnostima. Ipak, JAR nije imala iskustva u razvoju vlastitih helikoptera koji bi bili sposobni ispuniti tražene zahtjeve, što će pred njezinu industriju staviti veliki izazov. ■

Rooivalk je konstruiran za uporabu u specifičnim afričkim uvjetima, iako se lako može prilagoditi potrebama kupca

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Razvoj mlaznih aviona 1937.-1950.

Razvoj Shooting Star-a počeo je u vrijeme kad je ishod II. svjetskog rata još uvijek bio neizvjestan te se od njega očekivalo da će se uspješno nositi s najnovijim nješćkim i japanskim borbenim avionima. Umjesto toga, Shooting Star će svoje borbeno krštenje doživjeti u Korejskom ratu u kojem se više iskazao kao jurišnik nego kao lovački avion

Lockheed F-80 Shooting Star

Domagoj MIČIĆ

Nakon što je bilo definitivno jasno da Bellov P-59 Airacomet neće postati osobito uspješan borbeni stroj, vrh američkog ratnog zrakoplovstva odlučio je pokrenuti nove projekte još naprednijih borbenih aviona na mlazni pogon. Jedna od tvrtki koje su pozvane da daju svoje prijedloge bila je i Lockheed. Lockheed je dobio službeni zahtjev da pokrene projektiranje naprednog lovca u lipnju 1943. Od Lockheed-a se očekivalo da će avion projektirati u vrlo kratkom vremenu kako bi se mogao što

prije uključiti u ratne operacije u Europi i na Pacifiku. Lockheedu je taj projekt bio vrlo važan jer je prije toga imao u operativnoj uporabi samo jedan lovački avion - P-38 Lightning. Zbog toga je taj projekt trebao dokazati sposobnost tvrtke da uspješno obavi i najsloženije zadatce. Kako je posao obavljen najbolje govori podatak da je Lockheed trenutačno najveći proizvođač borbenih aviona na svijetu.

Novi je avion trebao dobiti britanski turbomlazni motor de Havilland H-1, što znači da je trebao imati veliki trup kako bi bilo dovoljno mesta za veliki motor. Zadaće projektiranja latio se C. L. (Kelly) Johnson, glavni projektant Lockheed-a, te je nametnuo ludi ritam koji je rezultirao da su prvi idejni nacrti bili gotovi za samo tjedan dana.

■ Osnovno naoružanje sastojalo se od šest teških strojnica kalibra 12,7 mm

Na temelju tih nacrta američko ratno zrakoplovstvo (tadašnji USAF) odobrilo je daljnji razvoj i izradu prvog prototipa. Za razliku od svojih prethodnika, Johnson je odbrao konfiguraciju smještaja motora u trup zrakoplova odmah iza pilota. To je dalo tako suvremenu konstrukciju da je na Shooting Star dovoljno postaviti strelasta krila i dobit ćete vrlo suvremenih borbenih aviona u čiji bi veliki nos stali i najsvremeniji radari. Svoju vrlo dobru konstrukciju Shooting Star je dokazao na školskom avionu T-33, koji su rabljeni u toj namjeni sve do devedesetih godina prošlog stoljeća, a i danas ih leti veliki broj u vlasništvu muzeja i privatnih vlasnika. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Granada (1492.)

Granada: od uspona do pada

Nekadašnje ibersko naselje zvano Elibyrge, kroz tminu ranog srednjeg vijeka uskrsnulo je kao maurski grad Granada, bogatstvom duha i palača nadmećući se sa Cordobom i Sevillom, da bi se napokon 1492. našlo u kršćanskom posjedu. U XIV. stoljeću imala je Granada četiri puta više stanovnika od Londona...

Jurica MILETIĆ

Poraz Malenog kralja
Romantična priča spominje kako je Granadin vladar vrli Mula Hasan podlegao dražima Isabele de Solis, prelijepе muladie (kršćanke preobraćene na islamsku vjeru), znane pod maurskim imenom Zoraya, i time potaknuo ljubomoru svoje prve žene Ayeshe koja se pobjojala za budućnost svojeg sina Abu Abdallaha Boabdila.

abdal. Nakon mnogih zgoda i nezgoda ustrašena je žena sa svojim sinom Boabdilom, kojeg ipak bolje pamte pod nazivom Maleni kralj, odnosno 'el rey Chico, uspjela pobjeći iz Granade, a on se pak potudio da i oca i strica zbaci s prijestolja koje je preuzeo.

U sukobima s vojskama katoličkih vladara nije se baš iskazao i nakon dva poraza morao im je učiniti velike ustupke i u velikoj se mjeri podvrgnuti njihovim željama i zapovjedima. Kad su od njega zatražili da napusti Granadu, odlučio se oduprijeti, ali nakon bitke pod njezinim zidinama 1492. godine, samo desetak mjeseci prije negoli će Kolumbo poći na svoje putovanje u neizvjesnost, kastiljska se zastava našla na Alcazabi, maurski se kalifat srušio, a Španjolska je iz dana u dan sve više bila zemlja katoličkog para Fernanda i Isabele.

Boabdil je uspio izvući živu glavu i pobjeći u obližnji Alpujarras. Pad Granade u cijelom je tadašnjem kršćanskom svijetu doživljen kao trijumfalna pobjeda, čak se i u dalekoj londonskoj katedrali sv. Pavla odslužio svečani Te Deum, ali Granada se od nekadašnjeg sjajnog i slavnog grada pretvorila u šaku jada. Vjerska netolerancija, koja je svoj vrhunac doživjela za Filipa III., istjerala je sve Maure i zauvjek prognala njezine nasjajnije stanovnike, a s njima i slavu grada.

Tik do polja nadomak Granadi na kojem je vojska katoličkih vladara 2. siječnja 1492. potpuno porazila snage maurskog vladara Boabdila, danas je manja, ne osobito čista benzinska crpka. S njezina se parkirališta i okom i objektivom može u potpunosti obuhvatiti poprište događaja koji će sjajnu i učenu, duhom i novcem bogatu Granadu svesti tek na uspomene, u graditeljskom smislu više nego dovoljne da pobude ponajprije radoznalost a

potom divljenje hordi turista koji se u nju svakodnevno slijevaju kopnom, zrakom i morem, hrleći iz utroba sjajnih brodova koji pristaju u nedalekim lukama Malage, Motril i Almerije.

Meditersku opuštenost, bezbrižnost i pomalo kičaste izvedbe španjolske glazbe, uokvirene novo-kompiranim napjevima u stilu ole-viva-espanja u Granadi je teško naći. U ne tako brojnim noćnim klubovima ni traga vitkim, crnopu-

tim plesačicama zalizane vrane kose i oznojenih lica u šarolikim i zvonolikim opravama koje se pri svakom okretu uzdižu visoko na bo-kove otkrivajući tako turističkim pogledim duge i vitke noge bez čarpa, ugurane tek u zatupaste cipele s debelim potplatom i masivnih potpetica, da udarac nogom o dasku bude naglašeniji i da kastanjete među dugim prstima dobiju odgovarajuću ritam sekciju. Prilikom plesanja flamenco, dakako!

Meso bika s koride

Uzalud tražim turistima ispunjene jazbine s jeftinom, ali zato precjenjenom sangrijom (na stolovima i u njima samima), u kojima se supljano ponavljaju refreni dijelova do besmisla iskomercijaliziranog španjolskog folka. Samo sat-dva ranije ti su turisti još buljili u sadističko iživljavanje baletno odjevenih spodoba nad bikovima. Možda su usput, u jednoj od brojnih pečenjarnica, kupili i divovski ražnjič zvan pincho i nastavljujući šetnju žvakali meso s tog štapića, ni ne sanjajući da jedu netom ubijenog bika.

Granada se doima sjetnom i ozbilnjom. Zapravo, dostojanstvenom. Dugo već u uporabi nije španjolska pezeta, zamijenjena je sveprisutnim anacionalnim i nikad istinski prihvaćenim eurom, i o njoj se još može čuti tek iz kakva stara juke-boxa u restoranu pokraj glavne državne ceste. Istrom onom u kojem poput gitara sa stropa vise uredno posloženi pršuti, svojim bojama, izgledom i mirisom dopunjajući kolutove sira na pultu ispod njih. A sve to u sjeni baćvica ispunjenih mirisnim vinima Penedesa i Jereza de la

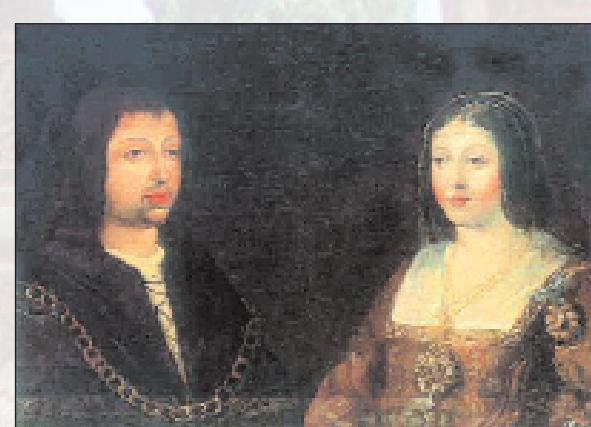
Frontera. Na podu bezbroj upotreb- ljenih papirnatih ubrusa. Za razliku od drugih zemalja, u Španjolskoj je to tradicija. Iako odumire, u unutrašnjosti još uvijek postoji: baciti ubrus kojim ste upravo obrisali usta nakon jela na pod i ostaviti ga тамо bit će upozorenje sljedećem gostu da su tu dobro jede. Lokali bez uzbrusa su i lokali bez gostiju!

Samostan kao hotel

Nekadašnja novčanica od stotinu pezeta odavno se pretvorila u kovanicu koja je turistima zadavala ponajviše glavobolja. Jer umjesto brojke 100 na njoj je pisalo CIEN, što je jedno te isto. Ali turisti koji desetljećima nisu uspjeli zapamtiti da je flamenco ples, flamingo ptica, a da "flamengo" jednostavno ne postoji, nisu to uspjeli ni dokučiti, a niti upamtiti. Ona stara papirnata stotka na svojoj je stražnjoj strani imala prizor iz Alhambre, točnije vrtova El Generalife. Bi li Manuel de Falla ikad skladao svoje "Noći u španjolskom vrtu" da Alhambra sa svojim kaleidoskopom mirisa, zvukova i boja nije postojala?

Sa brda gdje je smještena Alhambra (lijevo) pruža se pogled na cijelu Granadu

Bračni par koji je ujedinio Španjolsku
Za združene vladavine katoličkih vladara Isabele I. od Castille, zvane la Catolica i Fernanda V. od Aragona došlo je do djelimičnog ujedinjenja Španjolske: oba su kraljevstva uživala podjednaku važnost, ali izbio je i građanski rat. Pobunjenike zvane la Beltraneja uvelike je potpomagao portugalski kralj koji se, ipak, petnaestak godina prije boja za Granadu, povukao. Provedene su mnoge reforme, osobito u pravosuđu i zakonodavstvu, a Fernando i Isabela su učvrstili vlast. Uspostavivši red u zemlji, katolički su se vladari okomili na kraljevstvo Nasrid od Granade, tada jedini preostali dio nekad slavnog maurskog kraljevstva na tlu Španjolske. Pobjedivši Boabdila, u trijumfu su ušli u Granadu, ispočetka prema Maorima su iskazivali visok stupanj tolerancije, a kasnije su uveli sve kruće odredbe. U pokrajini Castilli, mudejares (Mauri pod kršćanskim vlašću) mogli su biriti: preobraćenje na kršćanstvo ili izgon. Nešto slično se dogodilo i Židovima iste one godine kada je pala Granada i kad je njih 150 000 odlučilo zauvijek otići. Pokršteni Mauri ostat će poznati kao moriscos, a pokršteni Židovi kao conversos, ili novi kršćani.

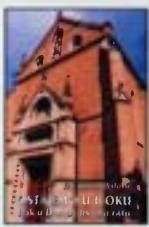
Gdje još postoji mjesto u kojem za prenoćište možete odabratи pravi samostan u kojem su nekadašnje isposničke ćelije pretvorene u udobne, funkcionalne i ukusno namještene sobe, s osebujnim dugim hodnicima, nimalo nalik hodnicima

svjetski poznatih hotela utopljenih u savršeno isplaniranoj bezličnosti? Upravo takav hotel-samostan Monasterio de los Basílios, na samoj obali rijeke Genil, posjetitelje zavodi svojom odmjerrenom vanjštinom i romantičnom unutrašnjošću u kojoj se plavo-zelene pločice isprepliću s drvenim rezbarijama i nadasve ukusnom kuhinjom. U neku ruku, hotel-samostan odgovarajući je proslavu posjetu katedrali i njezinoj kripti u kojoj su zemni ostaci i Fernanda i Isabele, pobjednika iz bitke vođene ispod grada. A na putu do katedrale mora se proći pokraj spomenika koji prikazuje kraljicu i Kolumba na koljenima. Kleći li pred njom kao odani i zahvalni podanik ili kao muškarac koji ju je svojim šarmom uspio pridobiti da prodaje osobnog nakita i kupi mu Ninu, Pintu i Santa Mariju, više ionako nije važno. Napokon, ni kontinent kojeg je otkrio nije nazvan po njemu već po više-manje anonimnom Amerigu Vespucciju. ■

**Fra Marko Malović: "Ostajemo u lloku",
Biblioteka Domovina, Zagreb, 2000.**

"Ostajemo u lloku" kronika je ratnih događanja i jedinstveno svjedočanstvo iz Domovinskog rata, koje je zabilježio fra Marko Malović. On je u svojoj župi i franjevačkom samostanu u lloku proveo sve vrijeme od početka okupacije do mirne reintegracije istočne Slavonije i zapadnog Srijema. Svi su drugi aktivni katolički svećenici s tih područja bili protjerani, ako su preživjeli ratne strahote. Svjedočeći vjeru franjevaca i katoličke crkve u tim zlokobnim vremenima, fra Marko Malović je bio "brat uz braću i sestre, kada su se neki ljudi ponašali kao vukovi, bio je dobit pastir uz svoje stado, trpio s njim, tješio ga i pomagao". Ova kronika niže činjenice, bez isticanja osjećaja koji su stajali iz autoričkih doživljaja. Samo naslutiti možemo kako se fra Marko osjećao kada su mu došli u pretres crkve i samostana naoružani ljudi, koji su prije toga mnoge lišili ne samo slobode nego i života. Ili kako mu je bilo kada se raspitivao za sudbinu svoga oca Lovre i brata Pere kod onih koji su bili odgovorni za njihov nestanak, kada su okupatori gađali toranj crkve raketama i bombama razvaljivali crkvena vrata, kada je morao prelaziti granice i sumnjičave kontrolne točke, kada je pokapao vjernike, žrtve psihičkog i fizičkog nasilja, kada je sam u samostanu provodio noći od kojih je svaka mogla biti posljednja. Fra Mirkо Mataušić, provincial Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda od 1990. do 1996., u predgovoru knjizi ističe kako "u zahvalnosti Bogu možemo biti ponosni zbog ovog svjedočanstva vjere i ljudskosti među nama".

Nikolina Petan

FILMOTEKA

Hitler - konačni pad - Der Untergang (kino premijera)

- njemačka ratna drama (156 min.)
- distributer: Blitz film&video
- redatelj: Oliver Hirschbiegel
- glavne uloge: Bruno Ganz (Adolf Hitler), Alexandra Maria Lara (Hitlerova tajnica Traundl), Corinna Harfouch (Magda Göbbels), Ulrich Matthes (Joseph Göbbels).

U naša kina je došao jedan od najkontroverznijih filmova prošle godine u svijetu. Nositelj projekta, producent i scenarist filma Bernd Eichinger hrabro se suočio s najvećom mrljom u povijesti njemačkog naroda - ostavštinom Adolfa Hitlera i njegova pokreta. Glavna premissa filma šalje nam poruku da nitko od aktera, od Hitlera preko brojnih generala, pa sve do djece i Führerove tajnice, do zadnjeg trenutka nije posumnjao u ispravnost nacističkog poretka. Sva moja očekivanja od filma su se ostvarila. "Hitler - konačni pad" izvrsno je režiran. Realistično, precizan prikaz konačnog sloma Trećeg Reicha može poslužiti kao srednjoškolska lekcija iz povijesti o posljednjim Hitlerovim danima. Zaplet filma prati posljednjih deset dana Hitlerova života u bunkeru u središtu Berlina. Od pregršt zanimljivih detalja izdvojio bih dva, koja pokazuju potpunu vjeru aktera u poredak i totalitarizam. U prvom Hitler tješi lječnika koji je obavljao znanstvena istraživanja na živim i zdravim ljudima govoreći mu da će se budućnost zahvalno sjećati njegovih postignuća. Druga scena odnosi se na Hitlerovo vjenčanje s Evom Braun neposredno pred samoubojstvom u kojoj, u skladu s nacističkim zakonom, matičar traži od Hitlera osobne dokumente radi potvrde čistog arjevskog podrijetla. Moram se osvrnuti i na izvanrednu interpretaciju slavnog njemačkog glumca Brune Ganza, koji je tako vjerno "skinuo" bolesnog i rastrojenog Hitlera da će mu ovo zasigurno ostati uloga života. Osim svega navedenog, film obiluje izvanredno režiranim akcijskim scenama i po mome sudu bez problema nadmašuje sve američke filmove s ovogodišnje dodjele Oscara.

Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

5. travnja 1896. Prva moderna Olimpijada

U vrijeme romantizma u Europi su općinjeni antičkim svijetom. Stoga se u brojnim zemljama održavaju sportska i folklorna natjecanja koja svoj uzor vide u grčkim Olimpijskim igrama, ukinutim 1500 godina prije. No, za obnavljanje olimpijskog duha na svjetskoj razini bio je potreban čovjek s vizijom. Potkraj XIX. stoljeća mladi francuski plemić Pierre de Coubertin uspio je udružiti predstavnike mnogih zemalja i osnovati 1894. Međunarodni olimpijski odbor. Kao posljedica toga prve Olimpijske igre organizirane su za dvije godine u Ateni. Za potrebe igara obnovljen je antički stadion Panatenakion, a svečanom otvaranju 5. travnja 1896. prisustvovalo je 50 tisuća posjetitelja. U programu je bilo devet sportova, a natjecali su se samo muškarci. Prvi junak modernih Olimpijskih igara bio je domaći natjecatelj, pastir Spiridon Louis. On je u konkurenciji 25 trkača prvi prešao 30 kilometara od Maratonskog polja do Panatenaikona. Olimpijada je trajala osam dana, nastupilo je 300 natjecatelja, a neki od njih su bili turisti koji su se slučajno zatekli u Ateni i prijavili se na natjecanje.

6. travnja 1992. Umro Isaac Asimov

Jedan od najuspješnijih pisaca znanstvene fantastike Isaac Asimov rođen je početkom 1920. godine u malom ruskom selu Petrovsk pokraj Smolenska. Kada je imao tri godine obitelj mu se preselila u New York, gdje je mali Isaac s pet godina sam naučio čitati. U gotovo pola vijeka pisanja napisao je više od petsto djela i devedeset tisuća pisama i razglednica. U svom književnoznanstvenom radu bavio se svim i svačim. Pisao je povijesna i humoristična djela, kratke priče i romane, no ipak je najpoznatiji ostao po svojim znanstvenofantastičnim djelima. Ciklusom priповjedaka o robotima i trilogijom o "galaktičkom carstvu" utjecao je na teme i konvencije suvremene znanstvene fantastike. U djelima je, uz primjer zaplet i akciju, nastojao što efektnije iskoristiti dostignuća modernih znanstvenih istraživanja. U svojim knjigama Isaac Asimov detaljno je razradio probleme komunikacije i odnosa između ljudi i robota. Postavio je i tri zakona robotike kao etička načela na kojima se trebala temeljiti primjena robota. Tehnološki napredak elektronike omogućio je kreiranje različitih inteligentnih strojeva i ludska civilizacija je, na posljeku, postala ovisna o robotiziranim proizvodnim linijama. Roboti istražuju Mjesec i planetu Sunčeva sustava, inteligentne igračke posvuda su, a neki roboti svojim ponašanjem i likom sve više sliče ljudima.

Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

SLOVO DUHOVNOSTI

Nedjelja Božanskog milosrđa

"Ja želim da Blagdan Božanskoga milosrđa bude utočište svih duša, poglavito svih grešnika. Ja ću izliti čitavo more milosti na duše koje se budu približile tomu izvoru. Tko god se toga dana ispovjedi i pričesti, dobit će potpun oprost od grijeha i kazna za grijehu. Neka se nitko ne boji pristupiti k meni, makar njegovi grijesi bili najopakiji. Želim da se blagdan mojega milosrđa svečano proslavi na prvu nedjelju nakon Uskrsa", ove riječi rekao je Isus poljskoj redovnicici Faustini Kowalskoj, koju je Papa 30. travnja 2000. proglašio svetom. Slika milosrdnog Isusa s molitvom "Isuse ja se uzdam u te", koja je na poticaj Faustine naslikana, čudesno se proširila na cijelu Crkvu. "Iz Poljske će proizići jedna iskra koja će pripraviti svijet na moj konačni dolazak", piše Faustina 1938. u svome Dnevniku. Nije li ta iskra Ivan Pavao II.?

Mirko ČOSIĆ

Švedska kraljevska garda

Gardijska postrojba pod nazivom *Livregimentet til Hest*, odnosno Kraljevska tjelesna garda, u Švedskoj je osnovana 1949. godine kada je došlo do spajanja Konjičke tjelesne garde (*Livgarden til Hest*) i tzv. Regimete kraljevskih draguna (*Livregimentets Dragoner*). Potonja svoje korijene vuče još iz XVI. stoljeća, dok je konjička postrojba bila utemeljena tek 1770.

Što se odore današnje švedske kraljevske garde tiče i ona je nastala spajanjem dijelova odora spomenutih dviju preteča: kaciga je ostavština nekadašnje konjičke garde, a današnja inačica s poniklanim dijelovima nastala je 1879. i uvelike nalikuje kacigi pruskih kirasira s početka XX. stoljeća.

Sprjeda je švedski amblem u obliku tri zlatne krune (nekoga bi mogao podsjetiti na heraldički simbol naše Dalmacije) s lavovima po strani. Plava emajlijirana podloga amblema govori da je riječ o časniku, a ne o običnom gardistu.

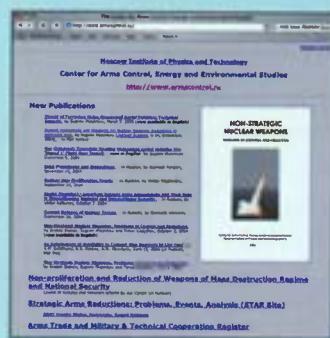
Drugi je ukras pozlaćeni lоворов vijenac: nekad je takav vijenac re-

sio kacige pripadnika dragunske regimente koja se proslavila u bitci kod **Lunda** godine 1676. Tom su prilikom danski vojnici na rukavima imali bijelu vrpu, a Švedani stručak slame. Običaj se očuvao, jer i danas neke švedske postrojbe nose stručak slame spojen s kokardom, kao podsjetnik na odličja dodijeljena im za srčanost pokazanu u toj bitci.

Bijelu konjsku grivu na kacigama nosili su nekoć pripadnici obiju postrojbi. Godine 1932. bila je ukinuta, a onda vraćena. Kratki kaputić, odnosno tunika, sastavni je dijelom odore postao 1895. Draguni su imali bijele ovratnike, a epolete s resama nosile su se sve do 1932. kad su ukinute i pretvorene u obične epolete s oznakom čina i kraljevskim monogramom. Zlatna vrpa, koja je nekoć bila predodređena za generale i više gardijske časnike, danas je sastavni dio opreme gardijskog konjičkog satnika, a nekadašnje svijetloplave hlače sa širokim prugama potkraj XIX. stoljeća zamijenjene su jahačim hlačama uvućenim u čizme.

Jurica MILETIĆ

www.armscontrol.ru

Pred nama je još jedna stranica posvećena znanstvenim vojnim istraživanjima i analizama, a riječ je o ruskom siteu institucije engleskog naziva **Center for Arms Control, Energy and Environmental Studies** na www.armscontrol.ru. Premda ne možemo ustvrditi da je riječ o

stranici koja se dopunjava svakodnevno, ili bar jednom tjedno, ipak ju moramo preporučiti, jer se na njoj nalaze publicirani brojni analitički tekstovi ruskih i stranih stručnjaka vezanih uz vrlo zanimljive teme, poput nuklearnog oružja, bespilotnih letjelica i tome slično. Sukladno vlasnicima sitea i sadržaj je najvećim dijelom posvećen ruskoj vojnoj tehnologiji, pa tako možete pronaći registar svih (javnosti poznatih) ruskih podmornica. Home page i sve podstranice su vrlo jednostavno dizajnirane te vrlo pregledne. Pedesetak posto tekstova prevedeno je na engleski jezik, no, preostali su (zasad) isključivo dostupni na ruskom jeziku.

Nažalost, i brojnost fotografija i njihova kvaliteta nisu u skladu s vrijednostima objavljenih tekstova. Unatoč tim nedostacima site je vrlo informativan i definitivno preporučljiv za pregledavanje.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Hanibalova Kartaga nalazila se na mjestu današnje:

- A Libije
- B Tunisa
- C Maroka

2. Viktorijine slapove otkrio je:

- A dr. David Livingstone
- B Henry Morton Stanley
- C Meriwether Lewis

3. Do 1990. godine o Južnoafričkoj Republici bila je ovisna država:

- A Zimbabve
- B Svazi
- C Namibija

4. Samo jedna od ovih velikih mačaka obitava u Africi:

- A tigar
- B jaguar
- C lav

5. Najmnogoljudnija afrička zemlja je:

- A Egipt
- B Nigerija
- C Južnoafrička Republika

U sljedećem broju najavljujemo...

- Novi uspon Rusije
- DD(X) - navigacija neistraženim vodama
- Razarači klase Kotlin

